

Remissvar Regional kulturplan för Jämtland Härjedalen 2024-2027								
Vi vill i första hand ha synpunkter på:								
<ul style="list-style-type: none"> Hur väl fångar de tre fokusområdena upp våra gemensamma ambitioner? Saknas något perspektiv i beskrivningen? 								
Svarande instans	Rubrik. Rubriknumrering motsvarar remissutgåvan, ej slutversion.	Synpunkt/Förslag. Röd text markerar formuleringsförslag	Beaktas	Beaktas delvis	Beaktas inte	Kommer att hanteras i annan ordning	Motivering.	
1 Länsbildningsförbundet Folkbildning Mittnorrand	5.2 Civilsamhället - Tillgängliggör kultur	Vi tycker innehållet är bra och viktigt och har egentligen bara en mening vi önskar få med - X men en viktig sådan och som i bifogad fil är markerad med rött. "I Jämtlands län bidrar civilsamhället till kulturlivet genom enskilda personers och grupperns engagemang, som arrangörer, möjliggörare och pådrivare. Folkbildningen i länet bör, med fördel, bilda tjänstemän och politiker om folkbildningen och dess goda mervärden . Samspelet mellan professionell och ideell kulturverksamhet är en förutsättning för att kunna tillgängliggöra kultur till alla invånare i länet.	X				Omformulerad mening skrivs in i kulturplanen	
	5.3 Folkbildning - Bidrar till det livslånga lärandet och demokratin	Folkbildningen utgörs av den fria och frivilliga bildning som bedrivs inom folkhögskolorna, studieförbunden och den ideella sektorn. De skapar, utifrån ett holistiskt perspektiv på människan, förutsättningar för enskilda personer att tillsammans med andra öka sin personliga kunskap och bildning.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.	
2 Stiftelsen Gaaltije	Urfolket Samernas kultur och språk: Utvecklingsbehov	Vi ser positivt på de utvecklingsbehov som regionen lyfter fram, men har några ytterligare tillägg som vi anser är av stor vikt för möjligheten att stärka den samiska kulturen och den samiska närvaron i regionen. "Förslag på tillägg under Utvecklingsbehov: Den samiska kompetensen hos de regionala kulturverksamheterna måste stärkas och det måste göras en särskild satsning på samisk scenkonst i regionen. Under 2024 kommer resultatet av Sanningskommissionens arbete att presenteras och då måste det finnas en beredskap att möta ett behov av ökad kunskap både hos den samiska befolkningen och majoritetsbefolkningen. Regionen ska aktivt verka för, och stötta etableringen av ett samiskt museum i Östersund"	X			X	Omformulerat inspel skrivs in i kulturplanen. Den sista meningen om etablering av samiskt museum hanteras i annan ordning.	
3 Susanne Berglin, Samhällsutvecklare		Sammanfattning - Övergripande: Att tydliggöra utvecklingsbehov kopplat till den gröna rutan. - Skriva verksamhetsmål i relation till vad regionen vill. - Eget kapitel i planen med rubrik "Vad vill vi med barn/ungas kultur.med ett innehåll för förskola, fritidshem, grundskola, gymnasium, barn/ungas fritid kopplat till Skapande skola och Kulturskola, samt med föreningar. - Att avsnitt 6 läggs in efter avsnitt 3. - Om planens devisen är att ."All kultur sker i en kommun" behövs en återkoppling, en cirkulär metod, där en kommuns kulturplan och dialog med kulturskapare ligger till grund för den regionala planen.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.	

	1. Inledning - "Kultur gör livet värt att leva".	Yttrandet har en tydlig inledning med fokus på samband region - kommun och vad som är politikens roll och kulturskapares roll och begreppet/funktionen "en armlängds avstånd". Det jag saknar i den inledande texten är att tydliggöra kulturplanens syfte och mål kopplat till den kulturverksamhet som finns i länet. Förslag till komplettering: Planen beskriver mål för utveckling inom kulturområdet och är ett underlag för statliga medel till regional kulturverksamhet. Kulturplanens avsikten är att skapa möjligheter för invånarna i hela länet att kunna ta del av ett varierat kulturutbud. Den regionala mångfalden av konst- och kultur ska främjas och konstnärer i hela länet ska kunna utveckla sitt konstnärskap. Kulturen och Kulturplanen har en tydlig plats i länets utveckling genom att medverka till att målen i den regionala utvecklingsstrategin förverkligas.		X			Delar läggs in i inledningen.
	2. Kulturpolitiska utgångspunkter	Kulturplanen ger en bild av länets rika kulturliv. Förslag till komplettering. 2.4 Att redan här tydliggöra vad de tre fokusområdena är i texten, det är missvisande att skriva att planen inleder med den beskrivningen när fokusområden beskrivs först under del 6. Områdena finns med i punktform under 3.1. Möjligen ska del 6 ersätta del 4 så att helheten tydliggörs. Därefter kommer delarna om kommuner, civilsamhället o.s.v.	X				Vi har gjort korrgering i disposition.
	3. Region Jämtland Härjedalen vill.	Förslag på komplettering: 3.1 Jag får inte ihop logiken mellan del 3 och del 3.1 utifrån rubriken vad regionen vill, här är mitt förslag att direkt komma in på en beskrivande verksamhet, de som är del 6	X				Dispositionen justeras så det blir tydligare
	4. Kommunerna - Det är där det händer.	Förslag till komplettering: Tydliggör förklaring om regionens ansvar/struktur i relation till kommunerna samt omvänt, vad är kommunen ansvar för att nå mål i vad som ska utvecklas. Om planens devisen är att "All kultur sker i en kommun" behövs en återkoppling, en cirkulär metod, där en kommuns kulturplan och dialog med kulturskapare ligger till grund för den regionala planen. Upplevelser som ett destinationsmål = Förtydliga kopplingen till regionen utvecklingsstrategi. Tydliggör begreppet "Nära Kultur", tidigare har det benämnts som lokal kultur vilket är mer igenkännande och tydliggör kopplingen till en kommun. Komplettera med utvecklingsmål mellan region och kommun.		X			Vi beaktar delvis under avsnittet om kommunerna.
	5. Civilsamhällets aktörer - Får det att hända.	Kulturens kraft i samhällsbygget. Förslag på komplettering: Att texten ska innehålla utvecklingsmål som framkommit i dialog med civilsamhällets parter			X		Utvecklingsbehoven och regionens viljeriktningar tydliggörs i kapitel 6.
	6. Våra fokus och utvecklingsområden	Förslag till förändring och komplettering: Ändra rubrik: Region Jämtland Härjedalens fokus och utvecklingsområden	X				Rubriken ändras.
	6.1.1	Under rubriken - den kommunala verksamheten saknar jag fritidshem utifrån den utredning som regeringen genomfört "Framtidens fritidshem" för alla barn, vilket är en plats där barn kan möta kultur efter skolan, med utbildade pedagoger. IVA lyfter även fram i sin rapport "Aha!" betydelsen av lärande i samband med barn/ungas fritid och hur de kan organiseras utifrån idrottsrörelsen som modell.			X		Fritidshem är en av många viktiga miljöer för barn. Kulturplanen kan inte greppa alla dessa.
	6.1.1	Tydliggör utvecklingsbehov genom att summera vad som ska utvecklas , samt hur för barn unga. Mycket bra att "regional barn- ungdomstjänst" lyfts fram som åtgärd i den löpande texten, vilket det inte står något om i de gröna rutorna under punkt 6.1.1 och 6.1.2. Alla utvecklingsbehov/mål ska in som punkter i den gröna rutan. Mitt förslag är att ha en eget avsnitt i yttrandet med rubriken " Kultur i skolan" som beskriver hur det sker idag, inom förskolan, grundskolan, Skapande skola, Kulturskolan, estetiska gymnasieämnen kopplat till mål. Just nu kommer barn/ungas kultur in "lite här och där" i texten.		X			Dispositionen tydliggörs.

		Förslaget med en barn- ungdomskonsulent tjänst är en regional resurs som driver skola och kulturfrågor vars uppgift är att inventera vad som genomförs och utveckla en regional kulturstrategi för barn/unga . I vilken lärare/kulturombud samt rektorer ingår i processen. Region Jämtland Härjedalen är noden för att driva, samordna och utveckla skola- och kulturfrågor så att alla barn och unga får möta konst och kultur under hela sin uppväxt. Tydliggör vad regionen konsulenter kan bidra med i relation till barn/unga/skola.			X		Konsulenternas uppdrag tydliggörs i årliga planer.
		ÄNTLIGEN - en kartläggning av den kulturella infrastrukturen, vilket jag tog upp inför kulturplanen 2020 -2023.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
	6.1.2	Riktad kulturaktivitet för äldre - så viktigt. Viktigt att identifiera ombud i länets kommuner. Definiera hur kultur för äldre genom en egen strategiplan.			X		Osäkert om det behövs egen strategi för detta.
	6.1.2	Öka tillgänglighet till kultur för människor med funktionsvariationer. Finns ombud för gruppbostad? Ett exempel på verksamhet är Navet Kramfors. Definiera hur kultur för funktionshindrade genom en egen strategiplan.			X		Osäkert om det behövs egen strategi för detta.
	6.1.2	Öka tillgänglighet och kunskap genom att erbjuda medborgarna kulturskapande aktiviteter i därtill anpassade lokaler. Tydliggör vilka konsulttjänster som finns och med vad de kan konsultera? Sambandet professionell konsult och verksamhet i en kommun är viktigt, men behöver tydliggöras för att förstå sambandet lokal med regionala konsulent och dess funktioner.			X		Otydligt vad som avses med konsult. Det är ingenting som behöver tas upp i kulturplanen.
	6.1.3 Digital kulturutveckling	Förslag på komplettering: Folkbibliotek i landsbygd är viktiga mötesplatser och har en viktig funktion för att nå fler barn/unga. Några landsbygdskommuner i Sverige har på bibliotek utvecklat verksamhet som "Skaparbibblan" och "Makerspace i nya banor".			X		Biblioteken är en viktig mötesplats vilket framgår på andra ställen i planen.
	6.1.4 Kulturens rum och platser - Gestaltad livsmiljö.	Bra att tydliggöra 1% regeln, Förslag på komplettering: Utveckling inom ramen för designcentrum. Designcentret har massor med kompetens som kan komma till del inom näringsliv, sjukvård, skola, utbildning.			X		Designcentrum är en resurs men 1%-reglen gäller för konstnärlig gestaltning.
	6.2 Nationella minoritetens och urfolket samernas kultur och språk.	Ett viktigt område att beakta. Förslag på komplettering: Planen har identifierat vad, nästa steg är "hur" för att nå utveckling?			X		Planen är stretgisk och pekar endast ut vad :et.
	6.3 De professionella kulturskaparnas villkor och kulturella och kreativa branscher.	Förslag på komplettering: Att komplettera verksamhetsområden med förslag på utveckling.			X		Utvecklingsbehoven är definierade.
	6.3.1 Att värna konstnärlig frihet är central i ett demokratiskt samhälle.	Förslag på komplettering: att öka kunskapen hos politiker, om vilka konstnärer/konstnärnsätverk som finns i respektive kommun. Om konstnärers profession och hur deras kompetenser kan involveras inom 1% regeln, gestaltning och andra sammanhang som ÖP- planering.				X	Detta kan hanteras inom ramen av KKB-planen.
	6.3.2 Utvecklingsbehov:	Viktig del i planen - grund för en kulturplan. Förslag på komplettering: " Att utveckla ett Resurscentrum för bild och form" vilket uttrycktes som ett behov i samband med seminariet i Hackås nov. 2019 Viktigt att det även står det i Gröna rutan. - Öka möjligheterna att vara yrkesverksam kulturskapare i Jämtlands län. - Synliggöra de regionala kulturinstitutionernas betydelse som arbetsgivare för fria professionella kulturskapare. - Öka möjligheter till utbildning, kompetensutveckling och stärka kompetensförsörjningen. - Stärka kulturstöden för förnyelse och kulturutveckling.		X			Dispositionen tydliggörs.
	6.3.3	Fristadskonstnärer. Viktigt i ett globalt perspektiv.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
	6.3.4 Kulturella och kreativa branscher	Stämmer det att det inte finns någon statistik för KKN ? Det har tidigare funnits. Förslag på komplettering: Beskriv vad Färdplanen är, dess innehåll.			X		Statistiken är gammal. Planen för KKB nämns samt syftet med den.
	7. Verksamhetsområden	Vad gör att verksamheterna beskrivs utan förslag på utveckling/mål? Var part genomför vad jag förstår en utvärdering - kulturplan i andra regioner i landet har med mål för utveckling kopplat till verksamhet, se Region Kalmar regionala Kulturplan.			X		Verksamheterna är delvis självständiga och formulerar egna mål som ska koppla till kulturplanens fokusområden.

		8. Samverkan med omvärlden	Bra beskrivet			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		9. Framtagande, genomförande och uppföljning av kulturplanen	Komplettera gärna genom en visuell bild.	X				Uppdrag till grafisk formgivare
		10. Bilaga 1 Ordlista - Begrepp	Bra komplement , vilket kan i text synliggöras i inledningen , så att förklaringen når sitt syfte i relation till att man som läsare upptäcker det för sent.	X				Vi lägger ordlistan i början av kulturplanen
4	Bror Högbom		1. Låt studieförbunden flytta sina kurslokaler till centrum i nedlagda butiker där naturlig tillströmning av besökare finns exempelvis nära gågatan etc, då med syfte att ordna konstutställningar och andra event i lokalen där intilliggande lokal har kursverksamheten. På så sätt behöver galleriet inte vara vinstdrivande och hyrorna är finansierade av studieförbundet. Se exemplet Galleri Granen i Sundsvall (https://www.st.nu/2009-05-31/sundsvall-har-fatt-ett-nytt-galleri) [https://bildix.mmcloud.se/bildix/api/images/K_bt2D_DKZZ7kBMzVbulfr5ESMo.jpeg?fit=crop&w=1200&h=630] Sundsvall har fått ett nytt galleri Konst från golv till tak, folk i massor och flera kända företrädare för samtidskonsten. Galleri Granen i Sundsvall är invigt.			X		Icke relevant
			2. Avsluta samarbetet med AF-kultur, landstinget och statens konstråd och låt alla konstutövare medverka vid upphandling av den lokala konsten som exempelvis ska smycka sjukhus och nybyggnation. På så sätt stärker Jämtland den lokala konsten i länet. Dock viktigt att ni skapar nya möjligheter för utbildning liknande utbudet som AF-kultur har i sitt program. Där de nya kurserna kan ske via studieförbunden istället (för arbetslösa kulturutövare) och där man helt skrotar de kriterier som AF kultur har. Exempelvis kravet om högskoleexamen för att få delta i A-kulturs utbildningsprogram. Ett krav som är negativt för den fria kulturen.			X		Icke relevant
5	Region Västerbotten		Region Västerbotten har mottagit förslaget och beslutat att inte inkomma med några synpunkter.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
6	Föreningsarkivet i Jämtlands län	Allmänt	Föreningsarkivet ser positivt på det förslag till kulturplan som föreligger. Samtidigt som den utstrålar kreativitet är den tydlig och konkret.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		7.5	Generellt uttrycker stycket en god förklaring till kulturarv och kulturmiljö. Genom formuleringen "Genom att digitalisera kulturarvet görs samlingarna tillgängliga" skapas dock en begränsning av begreppet tillgänglighet. Om Regionen avser att alla arkivhandlingar ska digitaliseras för att vara tillgängliga, måste detta tydligare skrivas ut under a) Utgångspunkter b) Utvecklingspunkter c) Digital kulturutveckling Om man i stället menar som man skriver under 6.1.3, att det digitala fungerar som ett komplement till det fysiska, föreslås en omformulering av meningen till: Genom att handleda, kontextualisera och i viss mån digitalisera görs samlingarna tillgängliga.	X				Införd och delvis omformulerad
		Not 29	Föreningsarkivet vill upplysa om att följande organisationer i länet är delägare i NCK: Föreningsarkivet Jamtli Fornskriftssällskapet i Jämtlands län Landsarkivet är alltså inte delägare, men var tillsammans med Föreningsarkivet och Jamtli däremot en av grundarna.	X				Justerat.

7	Humanistiska föreningen i Östersund		Humanistiska Föreningen i Östersund finner för sin del förslaget till Regional kulturplan för Jämtland Härjedalen 2024 2027 genomarbetat och ändamålsenligt. Avsnittet Civilsamhällets aktörer framhåller hur ett "...ett stort ideellt engagemang utgör kittet i samhället...." och exemplifierar med hur folkhögskolor, studieförbund, trossamfund och övriga kulturför eningar (vår kursivering) är aktörer i länets folkbildningsarbete. I den följande beskrivningen sätts fokus på kommunala och regionala aktörer medan "övriga kulturföreningar" hamnar i bakgrunden. Vi finner det angeläget att kulturplanen anger hur regionen än mer aktivt kan stötta föreningslivet i dess strävan att stärka och utveckla kulturliv och kulturella miljöer.			X		Civilsamhällets roll och betydelse är viktigt vilket framhålls i planen. Genom samverkan och utvecklade stöd kan civilsamhället stöttas vilket också framgår.
8	Länsstyrelsen Jämtlands län	6.1.4 Kulturens rum och platser - Gestaltad livsmiljö	På sida 18 omnämns ett utvecklingsbehov inom politikområdet arkitektur, form och design. ... Ett första steg för att utveckla dialogen inom politikområdet Gestaltad livsmiljö är inom ett nätverk som bildades 2022 mellan Region Jämtland Härjedalen, Jamtli och Länsstyrelsen. Initialt har nätverket främst handlat om erfarenhetsutbyte.	X				Samverkansgruppen har förtydligats i planen.
		6.2 Nationella minoritetens och urfolket samernas kultur och språk sida 19 ff.	Ett annat fokusområde i kulturplanen är att främja den samiska kulturen. Länsstyrelsen lämnar kulturmiljöbidrag till vård, information och tillgängliggörande och kunskapsunderlag till kulturmiljöer. För några år sedan genomförde kulturmiljö vid Länsstyrelsen bidragskampanjen Berättelser från Saepmie. Kulturmiljöbidrag lämnas då till dokumentation, inventeringar och informationsinsatser i samiska kulturmiljöer och till vård av samiska byggnader. Möjligheten finns att samordnas nya satsningar mellan Region Jämtlands Härjedalen och Länsstyrelsen för att växa upp projekt. Det gäller även för andra kulturavssatser.			X		Öka samverkan med "Kultursidan på Länsstyrelsen" genom dialoger och samråd. Något för Kulturarvsforumet.
		7.5 Kulturarv och kulturmiljöer sida 30.	Tillägg i text om Länsstyrelsens roll och uppdrag: "Länsstyrelsen i Jämtlands län har det övergripande ansvaret för det statliga kulturmiljöarbetet i länet i enlighet med kulturmiljölagen" miljöbalken, länsstyrelseinstruktionen och de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Länsstyrelsen fördelar också ett kulturmiljöbidrag till vård, information och tillgängliggörande och kunskapsunderlag till kulturmiljöer.	X				Tillagt.
		2.1 Den regionala utvecklingsstrategin	Under rubriken ... sida 4 ...står följande mening: <i>Målbilden är att region Jämtland Härjedalen ligger i framkant vad gäller kulturella uttryck och initiativ och att det jämtländska kulturarvet och kulturmiljöerna är en motor för samhällsutveckling och skapar identitet och samhörighet.</i> Kulturplanen betonar i hög grad allas rätt till kultur, till exempel under rubriken 6.1.2 Breddat deltagande och skapande. Det rimmar inte så bra att då enbart lyfta det jämtländska kulturarvet och kulturmiljöerna i målbilden för regionen.			X		Vi kan inte påverka nuvarande RUS, däremot ta hänsyn till i kommande revidering.
		Regional kulturarvskonferens	En regional kulturarvskonferens genomfördes 2022. Arrangörer var Riksarkivet, Föreningsarkivet. Gaaltje, Heimbygda, Nordiskt Centrum för Kulturarvspedagogik, Jamtli, Region Jämtland Härjedalen och Länsstyrelsen. Konferensen är inte omnämnd i kulturplanen , men tanken är att den ska genomföras varje år. Arbetet för 2023 års konferens är redan i gång.			X		Tillägg under fokusområdet Kulturarv.
9	Östersunds kommun	6.1.1 Barns och ungas rätt till kultur	Många av regionens kommuner har i dagsläget små personella resurser att söka statliga utvecklingsmedel, både Kulturskolerådets medel och Skapande skola medel. En regional barn- och ungdomstjänst inom enheten Kulturutveckling skulle kunna stärka den möjligheten att söka och ta del av mer och fler statliga medel och där igenom ge fler barn och unga möjlighet till kvalitativa kulturupplevelser. En regional samordning kring att skapa nätverk för skapande skola ansvariga är nödvändig för att ge goda förutsättningar för den verksamheten i samtliga kommuner. Det är viktigt att stötta skolorna för att kunna ta del av allt som producerat och erbjuds. I sammanhanget är det också viktigt att en regional samordning av kulturskolornas verksamhet är viktigt. Även där i stöttande och nätverksdrivande roll.	X				Införd och delvis omformulerad

		6.1.3 Digital kulturutveckling	Pandemin visade tydligt nödvändigheten av digitala produktions- och distributionsformer för kulturaktörer på alla nivåer. Framför allt för arrangörer och arrangerande föreningar. Vikten att regionen och regionens kommuner gör gemensam sak kring att öka den digitala kompetensen. Regionen och kommunerna har ett gemensamt ansvar att hjälpa både de enskilda individer och föreningarna att öka den digitala mognaden och kompetensen.		X			Skriv in under 6.1.3 utvecklingsbehov Ökad digital kompetens
		7.6.2 Musik	Östersunds kommun håller helt med om att kulturens infrastruktur i form av en större, akustiskt anpassad musikscen i länet behövs. Avsaknaden av det begränsar all akustisk musik och ger varken musiker adekvata arbetsförhållanden eller medborgarna riktiga förutsättningar att kunna ta del av dessa musikformer. Förutom det faktum att tillväxten inom musikområdet måste främjas för att återväxten inom området ska ges goda förutsättningar.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		Ställningstagande	Östersunds kommun (efter dialog mellan Kultur- och fritidsförvaltningen och kommunens näringslivsenhet) anser att förslaget till Regional Kulturplan 2024-2027 väl stämmer överens med uppdraget inom samverksmodellen och ger en samlad bild av kulturområdet i regionen. Förslag till regional kulturplan fångar väl upp Östersunds kommuns ambitioner inom kulturområdet.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
10	Riksteatern Jämtland Härjedalen	6.1.1 REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN VILL	...stärka strukturen för förmedling av professionell kultur till barn och unga och stötta de kommunala kulturskolorna i sin strävan att samordna resurser." "Samverkan mellan länets aktörer behöver utvecklas för att stärka strukturer för förmedling av kultur till samtliga skolformer." Jättebra, vi ser också detta behov. Och här vill vi betona att inte lämna Riksteatern Jämtland Härjedalen utanför det här arbetet.			X		Avsnittet handlar om samtliga kulturyrtingar. Riksteatern ÄR en av länets aktörer inom scenkonstområdet, en viktig sådan.
		6.1.1	S 12 uppdatera texten om kulturcrew. Skriv den inte i presens, lägg till filmpool plus åldrar 12-16. "hemslöjdkonsulenterna" heter väl "Hemslöjden"? Vi vill gärna lägga till info om våran unga förening och Camp Riksteatern som är arrangörsutbildning för 16-26 åringar.	X				Införd och delvis omformulerad. Mening om Ung Riksteaterförening inlagd under avsnitt om Riksteatern JH
			S 12 sista meningen och s 13 det första stycket. "Detta kan leda till begränsade möjligheter för fria aktörer och grupper att nå ut med sitt utbud." Riksteaterns utbud är ju de fria gruppernas. Förslag: Stryk oss i första meningen med estraden och lägg till: Riksteatern Jämtland Härjedalen förmedlar fria grupper/aktörers utbud via en digital utbudskatalog, föreningen ger bidrag till arrangörer för att täcka kostnader kring fria grupperna/aktörers resa och boendet.	X				
		6.3.2	S 22 microsystem, vad menas?	X				Omformulerat och förtydligat
			S 32 Förstärker vilket utbud? Kan uppfattas som om vi ses som ett komplement till Estraden? Kanske ska formuleras om? RT JH samlar ett brett utbud av fria producenter/scenkonstgrupper samt Riksteaterns egna produktioner. För att berika länet med professionell scenkonst. Riksteatern JH subventionerar resa och boende så att de fria grupperna har en möjlighet att spela i länet.	X				Införd och delvis omformulerad
		7.6.4	är det rätt rubrik? Beskriver fria grupper och scener.	X				Förändrat rubriknivå och disposition
		7.6.5	Delen med vårt kapitel s 35 Flyttas ner under Estradens sista. Så vi inte ser ut att komplettera Estraden, vi står gärna själv i slutet.			X		Tidigare ändringar gör positionen adekvat.

		<p>Ursprungliga texten:</p> <p>“Riksteatern Jämtland Härjedalen 33 ingår i kultursamverkansmodellen och ska främja arrangörsledet, arbeta med publikutveckling och stärka den professionella scenkonsten. Riksteatern Jämtland Härjedalen fungerar som ett samverkansorgan för länets åtta riksteaterföreningar och arbetar för ett levande kulturliv i hela länet. Riksteatern Jämtland Härjedalen är en resurs för kommunerna, genom att barn och ungas scenkonstupplevelser från fria producenter subventioneras. Föreningen samarbetar interregionalt med de fyra norrlandslänen, bland annat med att arrangera årliga scenkonstdagar och med främjande av den samiska scenkonsten. Föreningen har dessutom det regionala uppdraget att främja cirkusområdet.”</p> <p>Vi saknar innehåll kring:</p> <p>Professionell rikstäckande organisation, vi finns nationellt, regionalt och lokalt. Arrangörerna! Vi saknar Riksteaterföreningarnas närvaro i kommunerna. Samverkan med lokal föreningarna och hembygdsgräddor och lokalhållaren. Det samiska vi gör tex residens vi nätverkar över landsgränsen Kultur i norr det är vi ju starka i, ett starkt nätverk inom. Unga Kulturcrew, camp rt, unga föreningen/nätverket.</p> <p>Förslag på ny:</p> <p>“Riksteatern Jämtland Härjedalen är en del av en rikstäckande folkrörelse bestående av nationella, regionala och lokala verksamheter och är en del av och som ingår kultursamverkansmodellen i regionen. Riksteatern Jämtland Härjedalen arbetar med att stärka ska främja arrangörsledet, arbeta med publikutveckling och främja den professionella scenkonsten. Riksteatern Jämtland Härjedalen fungerar som ett samverkansorgan för länets åtta tio riksteaterföreningar och arbetar för ett levande kulturliv i hela länet. Riksteaterns lokala föreningar finns i alla kommuner i länet, som i sin tur samverkar med andra föreningar och lokalhållare för att sprida scenkonst över hela kommunerna. Riksteatern Jämtland Härjedalen är en resurs för kommunerna bland</p>	X				Införd och delvis omformulerad	
11	Bergs kommun		<p>De tre fokusområdena; Tillgänglighet och delaktighet i hela länet, Nationella minoriteters och urfolket Samernas kultur och språk, och De professionella kulturskaparnas villkor och kulturella kreativa branscher med utvecklingsområden fångar väl upp våra gemensamma ambitioner. Att den kommunala kulturskolan nämns i flera sammanhang vad gäller vikten att nå barn och ungas möjlighet till delaktighet och upplevelser av konst, kultur och eget skapande är ett viktigt förtydligande från föregående kulturplan. I övrigt är den regionala kulturplanen 2024–2027 tydlig och välskrivna.</p>			X		Endast kommentar. Föränleder ingen åtgärd.
12	Mittuniversitetet	Generella synpunkter och kommentarer	<p>Mittuniversitetet ställer sig positivt till planens övergripande utformning och disposition samt till de fokus- och utvecklingsområden som arbetats fram (3.1 s.6). Det bildas en tydlig koppling mellan planens relevanta fokusområden och identifierade utvecklingsbehov. Mittuniversitetet instämmer med att dessa fokusområden är relevanta för vår samtid, och de är också aktuella för oss på lärosätet.</p> <p>Utifrån planens alla tre fokusområden och tillhörande beskrivningar finns en potential för en ökad samverkan mellan universitetet och regionen för att tillsammans främja och utveckla kulturen. Mittuniversitetet vill, precis som det uttrycks i kulturplanen, skapa värde och avtryck, för människor med alla typer av livsvillkor, intressen och förutsättningar. Det skulle därför vara ännu mer positivt om kulturens betydelse på samhällsnivå, inte minst i relation till hållbar utveckling och livslångt lärande, skulle kunna beskrivas och konkretiseras mer i planens övergripande delar.</p>		X			Tas in i nytt fokusområde Kulturarv.

	3 Våra fokusområden och 3.1	<p>Det är en något otydlig disposition under detta avsnitt. Genom nuvarande skrivning kan det antas att avsnittet ska handla om mål och syfte med regionens kulturplan, men i stället ges en kort beskrivning av olika enheter samt av regionens fokusområden. Under underrubriken "Våra fokusområden" (3.1) beskrivs dessa kortfattat. Dock finns endast en punktlista med delområden för ett av de tre fokusområden som har tagits fram, trots att det längre fram i texten (avsnitt 6) anges delområden för samtliga fokusområden. För att texten ska bli enhetlig behöver skrivningen för respektive fokusområde göras på samma sätt.</p> <p>För ökad tydlighet är ett förslag att flytta avsnitt 6 ("Våra fokus- och utvecklingsområden"), som ger en fördjupad beskrivning av regionens tre fokusområden, hit och låta avsnittet behålla dess rubrik. Då samlas all information om dessa på ett ställe, och kan fungera som utgångspunkt för kulturplanens övriga avsnitt.</p>	X				Dispositionen ses över.
	4 Kommunerna - det är här det händer	Mittuniversitetet har en stor förståelse och respekt för samverkansmodellen som bygger på ett samarbete mellan regionens kommuner ("Det är i kommunerna det händer" s. 7), men vi tror också att en bredare samverkan tillsammans med Mittuniversitet skulle kunna generera ännu större nytta för regionens kulturutveckling . Se mer om detta under kommentar till 6.1.4, Kulturens rum och platser – Gestaltad livsmiljö.	X				Vi funderar över var i planen vi kan skriva in detta. Ev gestaltad livsmiljö.
	6.1.2 Breddat deltagande och skapande	Mittuniversitetet instämmer även med planens mål att bredda deltagande och skapande och främja en ökad tillgänglighet till kultur för alla invånare, oavsett ålder, kön, etnicitet eller socioekonomisk bakgrund. Vi tror att detta kan uppnås genom att samarbeta med skolor och andra utbildningsinstitutioner, och där kan vi som universitet bidra med bildning, lärande och samverkan . Givetvis vill vi vara delaktiga och eventuellt medskapande genom att öka tillgången till kultur och evenemang på olika platser i regionen.		X		X	Dialog och samverkan sker i särskild ordning. Fångas även upp i det nya fokusområdet delvis.
	6.1.4 Kulturens rum och platser – Gestaltad livsmiljö	I avsnittet beskrivs ett generellt samverksansbehov med bland annat Mittuniversitetet. Universitetet kan och vill bidra till den regionala kulturen genom att erbjuda utbildning och forskning inom områden som är relevanta för regionens kultur, såsom historia, konst, språk och litteratur, men även i samverkan bidra till att tillgängliggöra kultur i olika former, och tillsammans skapa mötesplatser där kultur, utbildning och forskning kan mötas.		X		X	Det är delvis beaktat i planen och vi välkomnar fortsatt dialog med MIUN kring samverkan.
	6.2.1 Främjande av sydsamisk kultur och språk	Ett specifikt fokusområde i kulturplanen, som är lika angeläget för Mittuniversitetet, är nationella minoriteternas och urfolket samernas kultur och språk. I planen skrivs att "de regionala kulturverksamheterna ska bidra till främjande av nationella minoriteternas och urfolket samernas språk och kultur, i dialog med de samiska aktörerna särskilt för och med barn och unga" (s. 20). Mittuniversitetet vill bidra till att producera forskning med relevans för samer och Saepmie. I avsnittet saknas de satsningar för att främja sydsamisk kultur och språk som bedrivs i samverkan med Mittuniversitetet . Då det pågår satsningar samt att vi också ser ett behov att på olika sätt utveckla och främja nationella minoriteternas och urfolket samernas språk och kultur, tillsammans med de samiska aktörerna, är det önskvärt att förtydliga detta under avsnittet (utifrån ett samverkansperspektiv) Vi ser även mycket positivt på att planen kommer att översättas till samiska.		X			Vi nämner Båskoes i planen.

		6.3.2 Regionens samverkan med de professionella kulturskaparna	Mittuniversitetet instämmer med planens fokusområde under rubriken "Regionens samverkan med de professionella kulturskaparna" (s. 22–23) och målet med att stärka samarbetet med akademien. Vi vill verka och vara delaktiga inom samhällets alla områden, och vi vill specifikt samverka inom det livslånga lärandet. Precis som i många andra viktiga samhällssektorer så kommer behovet av flexibla och anpassade utbildningar på akademisk nivå att öka i takt med att samhällsutvecklingen fortskrider. Mittuniversitetet vill öka möjligheterna till högre utbildning och flexibel kompetensutveckling utifrån ett anpassat behov. Detta ligger i linje med universitetets satsning på kompetensförsörjning och det livslånga lärandet. Vi välkomnar därför framtida samtal om länets behov av konstnärliga utbildningar högskolenivå			X		Endast kommentar. Förleder ingen åtgärd.
		7.7 Kultur och hälsa	På s. 35–36 skrivs det att kulturupplevelser kan förebygga och stärka det hälsofrämjande arbetet i samhället. Det konstateras bland annat att kultur och hälsa kan ha stor betydelse för samhällets hälsofrämjande arbete, och en allmän hänvisning till forskning på området görs. Här vore det önskvärt med tydliga referenser till sådan forskning. Under avsnittet behöver det tydligare framgå att det inte enbart behöver handla om kulturupplevelser, utan att det likaväl handlar om att aktivt delta och skapa. Som skrivningarna är just nu blir det nästan uteslutande fokus på att uppleva kultur. Det handlar heller inte enbart om att stimulera sinnena rent estetiskt, utan också om att genom kulturella aktiviteter utmanas och stimuleras kognitivt.	X				Tillagt.
13	Ragunda kommun		Vi tycker att de tre fokusområden man identifierat på ett bra sätt stämmer överens med de förutsättningar som finns i länet. Bibliotekens roll som mötesplatser och kulturbärare har utvecklats och en ny regional biblioteksplan är under framtagande. Det är viktigt att dessa två planer samverkar. För oss i en glesbygdskommun skapar det bättre förutsättningar för medborgarnas möjligheter till kulturupplevelser. Ett viktigt perspektiv är att barn och ungas tillgång till kulturinstitutionerna ser olika ut i länet. Avstånd, resor och tidtabeller gör det svårt att kunna delta.		X			Planerna samverkar. Kollektivtrafiken ligger inte inom Kulturplanens påverkansområde. Dialog förs i särskild ordning.
		4. Kommunerna - det är här det händer	För Ragunda kommuns del så vill vi byta ur vår beskrivande text under sidan 8 till: I Ragunda kommun är Döda fallet en mötesplats och drivkraft för kulturen. Här finns en arena för scenkonst av nationellt intresse och samspelet mellan naturen, människorna och historien skapar en unik plats. Geopark Indalsälven bidrar att öka intresset för hela vårt område och ger ytterligare möjligheter att ta del av kunskap och vår historia. Vi ser våra bibliotek som framtidens viktiga mötesplatser för både barn och unga, kommuninvånare och besökare. Kulturskolan är en stark kraft och ger våra barn en möjlighet att få prova på och utveckla sin kreativa förmåga.	X				Andra delen ligger i inledningen av avsnittet om kommunerna.
14	Sveriges författarförbund	Litteraturområdet	Biblioteksutveckling ersätter inte egna strukturer/verksamheter för litteraturområdet. Litteraturområdet är inte heller ett eget verksamhetsområde i planen utan sorterar under Bibliotek, läs- och litteraturfrämjande. Det innebär både att litteraturområdet kopplas samman med bibliotek och läsfrämjande, som är verksamheter med delvis andra uppdrag, och att litteratur som kulturområde får oproportionerligt litet utrymme i planen.			X		7.1.2 Litteraturen i länet
			goda ambitioner, men generell och otydligt uttryckta – vad ser regionen som goda förutsättningar, hur kan litteraturen stärkas, på vilket sätt stärks de litterära aktörernas förutsättningar och hur ska litteratur och litterära upphovsmän synliggöras? Det är ambitioner som inte utgår tydligt från ett nuläge och inte heller har konkreta mål eller kopplas till ansvariga verksamheter/institutioner/tjänstemän.	X				Detta beaktas under fokusområdet "De professionella kulturskaparnas villkor"
			Att litteraturområdet saknar en tydlig ansvarig enhet för utveckling är också anmärkningsvärt och en uppenbar brist i förhållande till flertalet övriga kulturområden i regionen.			X		Biblioteksutveckling har en medarbetare med ansvar för litteraturutveckling.

		litteraturfrämjande verksamhet	Det är "oklart på vilket sätt dessa verksamheter gynnar författare och litteratur i regionen och på vilket sätt de gynnar läsning eller litteraturintresserade i regionen. Är nätverket för författare och översättare eller också för läsare? Hur ser det ut och vad syftar det till? För vilka arrangeras den regionala bokmässan och vilka möjligheter finns att delta? Vilka författare kan åka på turné och är det något som gynnar regionala författare eller läsintresserad allmänhet? Vad gäller för det årliga arbetsstipendiet? Vi uppfattar det som att den beskrivna verksamheten möjligtvis kan bidra till intresse för lokal litteratur och lokala författare, men att de knappast kan skapa några större arbetstillfällen för författare i regionen.		X		Författarförbundet bjuds in att kontakta regional litteraturutvecklare för mer information. Välkomna till Bokmässan Bodil!
		Litteraturområdet	vår främsta synpunkt att litteraturområdet inte behandlas som ett självständigt kulturområde och uppmärksammas/hanteras utifrån sin särart. Vi saknar visioner och strategier specifikt för litteraturområdet, och saknar även strukturer/platser som är direkt kopplade till litteratur som kulturområde. Få av regionen vill-punkterna gynnar litteraturområdet och flera av dem är aspektpolitiska med fokus på nyttan av kultur snarare än kulturens egenvärde.		X		I landsbygdsregioner är det biblioteken som är de platser som är direkt kopplade till litteratur som kulturområde.
		6.2	Det är självklart också positivt att nationella minoriteters och urfolket samernas kultur och språk är ett fokusområde i planen. Samernas kultur och språk lyfts fram konkret i planen medan övriga nationella minoriteter enbart nämns övergripande.		X		Region Jämtland Härjedalen är en sydsamisk förvaltningsregion med särskild uppdrag gentemot urfolket samerna. Avsnitt om övriga nationella minoriteter ses över.
		6.3	Att professionella kulturskapares villkor är ett fokusområde är positivt, men litterära kulturskapare (författare och översättare) är generellt osynliga i planen. Det är även positivt att regionen lyfter fram fristadskonstnärer under professionella kulturskaparnas villkor. Däremot kunde ambitionen vara mer konkret än att "verka för kunskaphöjning inom fristadsområdet".		X		Regionen Jämtland Härjedalen har i nuläget inte kapacitet att bli fristadsregion.
			vill-satserna som gäller detta likställer i flera fall kulturskapande och kulturella/kreativa branscher. För författare och översättare handlar yrkesvillkor framför allt om möjligheter att arbeta genom exempelvis arbetsstipendier, tillgång till arbetsplatser, residens, litteraturhus, långsiktiga projekt som regionförfattare eller kommunförfattare snarare än om företagande och näringsidkande. Kunskaper om upphovsrätt uppfattar vi inte heller som en satsning som ska stärka kulturområdet regionalt, utan som en självklarhet för tjänstemän och yrkesverksamma kulturskapare.		X		Region Jämtland Härjedalen är tydliga med att alla professionella kulturskapare ska arvoderas enligt avtal.
		4. Kommunerna - det är här det händer	I avsnittet om kommunerna nämns "smart specialisering" där upplevelser är en del. Kommunernas ansvar för folkbiblioteken och på så sätt också tillgången till litteratur lyfts fram, liksom Strömsunds kommuns Hedenvindplaketten till "en författare som skriver i Gustav Eriksson-Hedenvinds anda". I övrigt är litteratur och upplevelser kopplade till det inom ramen för den smarta specialiseringen en bristvara.		X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
15	Stiftelsen Överberg	6.3	I kulturplanen finns dramatikernas villkor och möjligheter att verka i regionen överhuvudtaget inte med, och dramatiker lyfts inte fram som professionella kulturskapare utan ingår enbart i paraplybegreppet scenkonst.		X		Benämns under 7.1.2
		7.1.2	positiva ambitioner, som dock behöver konkretiseras. För författare, dramatiker och översättare handlar yrkesvillkor till exempel om möjligheter att arbeta genom arbetsstipendier, tillgång till arbetsplatser, residens, litteraturhus, långsiktiga projekt som regionförfattare eller kommunförfattare snarare än om företagande och näringsidkande.			X	Ambitioner som konkretiseras i verksamhetsplan för regionala kulturverksamheter.
		4. Kommunerna - det är här det händer	I avsnittet om kommunerna nämns "smart specialisering" där upplevelser är en del. Kommunernas ansvar för folkbiblioteken och på så sätt också tillgången till litteratur lyfts fram, liksom Strömsunds kommuns Hedenvindplaketten till "en författare som skriver i Gustav Eriksson-Hedenvinds anda". I övrigt är litteratur och upplevelser kopplade till det inom ramen för den smarta specialiseringen en bristvara.		X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.

		Centrum för litteratur och dramatik	påminna om att stiftelsen för Överberg tog kontakt med regionen i november 2022 för att konkret diskutera vilka möjligheter som fanns för ett samarbete för att göra Överberg till ett centrum för litteratur och dramatik. ... Ett regionalt litteratur- och dramatikcentrum i kombination med regionalt/lokalt samarbete stämmer väl överens med enhetens uttalade önskan att "främja kulturen genom att ge människor möjlighet att möta, ta del av och kunna vara verksamma inom respektive konst- och kulturområde".				X	Kulturplanen är ett strategiskt dokument. Diskussion om samarbeten förs inom till exempel Kultur Z.
16	Region Dalarna	Breda fokusområden	De tre fokusområdena svara väl mot planens utgångspunkter och omfattar dess viljeriktningar i stort. Mål och utvecklingsbehov är breda och har i de flesta fallen tydlig koppling till särskilt kulturområde eller verksamhet . Vissa områden pekas ändå ut som i behov av förstärkningar (Bild och form s 27 och litteratur s. 26). Vi anser att sådana behov skulle behöva synliggöras tydligare i planens viljeriktningar.	X				Dispositionen till viss del omgjord
			Vi ser det som positivt att kunskapsutveckling går igen i flera av målen	X				Dispositionen till viss del omgjord
		Planens prioriteringar behöver förtydligas	Vi ser behov av att tydliggöra kopplingen mellan fokusområde, mål och utvecklingsbehov . Både kapitel 3 och 6 rör fokusområden och dessa skulle med fördel slås ihop för ökad tydlighet.	X				Dispositionen till viss del omgjord
			Målformuleringar och utvecklingsbehov har otydlig koppling och går delvis i varandra. Vi förelår därför att prioriteringarna renodlas, särskilt att identifiera utvecklingsbehov och må kopplas tydligare ihop.	X				Dispositionen till viss del omgjord
		Struktur och kapitelindelning skulle behöva ses över för ökad tydlighet	Vi anser att beskrivningen av regional infrastruktur, konstområden och verksamheter varvas och är otydlig (främst kap.7). Det bör även framgå tydligare vilka verksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen och vilka som ligger utanför.	X				Dispositionen till viss del omgjord
		6.1.1	Det viktiga barn och unga-området skulle behöva lyftas fram tydligare i strukturen . Nuvarande position (6.1.1) syns till exempel inte i innehållsförteckningen.	X				Dispositionen till viss del omgjord
			Syftet med de insprängda faktarutorna bör tydliggöras , till exempel vilken typ av information som ska komma den vägen eller om funktionen är att puffa på särskilda avsnitt i texten.	X				Dispositionen till viss del omgjord
			Det är oklart hur Designcentrum förhåller sig till denna struktur . Verksamheten nämns under Fokus- och utvecklingsområden, men inte under verksamhetsområdet Bild och form eller Hemslojd.				X	Designcentrum är en självständig verksamhet inom kulturutveckling och ingår inte i KSAM.
		Övrigt	4. Kommunernas olika profil och styrkor synliggörs tydligt vilket är positivt.				X	Endast kommentar. Förانleder ingen åtgärd.
			Vi ser det också som positivt att planens framtagande, genomförande och uppföljning beskrivs samt att begrepp förklaras i bilagd ordlista.				X	Endast kommentar. Förانleder ingen åtgärd.
17	Region Gävleborg		Den regionala kulturplanen är välskriven och på rätt strategisk nivå. Region Gävleborg anser att planen kan tydliggöra i större grad på vilket sätt respektive utvecklingsområde tolkas inom respektive verksamhetsområde.				X	Verksamheterna ska alla förhålla sig till de intentioner som loppas till fokusområden. Detta diskuteras i årlig dialog.
18	Bertil Sivertsson	6.2	Det är väldigt viktigt att samerna får tillgång till sitt språk och kultur. Men jag tycker att det är viktigt att vi andra får inblick i deras kultur. På det viset kan det bli en större förståelse för deras sedvänjor och renskötsel. Därför kunde det även översättas från samiska till svenska. Vi måste överbygga klyftan mellan vi och dom.	X				Tillägg i avsnittet
19	Jämtlands läns konstförening		Vi ställer oss bakom det förslag till kulturplan som tagits fram av Region J-H. Vi hoppas på att den nya kulturplanen blir ett bra underlag för att fatta beslut om stöd och satsningar på kulturområdet i länet. För att Jämtland- Härjedalen ska vara ett attraktivt län är kulturen en viktig resurs och Regionen har en viktig roll för kulturlivets utveckling i länet. Länets kulturliv är till stor del baserat på ideella föreningar och entreprenörer och det är viktigt att den kraft som finns hos oss tillvaratas och stimuleras.	X				beaktas i avsnitt 7.2
		6.1.3	Digitalisering är ett viktigt i vårt län som komplement i arbetet att föra ut och uppleva konst och kultur. Det kan avse även digital utbildning för såväl profession som ideella aktörer. Vi tycker det är viktigt att understryka målet att uppnå enprocentsregeln för konstnärliga gestaltningar i offentlig miljö , även om vi inte kan kräva det.	X				Beaktas under 6.1.4
		5.3.1	Vi tycker även att värdet av länets folkhögskolor för konst- och kultur bör lyftas fram me	X				Tillägg under 5.3.1

		7.2	Under 7.2 behöver ideellt arbete inom konst och kultur lyftas mer . Mycket av det kulturarbete som finns drivs ideellt och är därför inte långsiktigt stabilt. Konst och kultur är en viktig fråga för regionen och det finns avsatta resurser för bidrag som ideella aktörer kan söka och erhålla för att driva ett bra arbete i länet.			X		Beskrivningen finns redan under 7.2, sista stycket.
20	Sveriges konstföreningar		Vi ställer oss bakom det förslag till kulturplan som tagits fram av Region J-H. Vi hoppas på att den nya kulturplanen blir ett bra underlag för att fatta beslut om stöd och satsningar på kulturområdet i länet. ... Länet kulturliv är till stor del baserad på ideella föreningar och entreprenörer och det är viktigt att den kraft som finns hos oss tillvaratas och stimuleras .			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		6.1.3	Digitalisering är ett viktigt i vårt län som komplement i arbetet att föra ut och uppleva konst och kultur. Det kan avse även digital utbildning för såväl profession som ideella aktörer. Vi tycker det är viktigt att understryka målet att uppnå enprocentregeln för konstnärliga gestaltningar i offentlig miljö , även om vi inte kan kräva det.			X		Beaktas på 6.1.4.
		5.3.1	Vi tycker även att värdet av länets folkhögskolor för konst- och kultur bör lyftas fram mer i underlaget . Det vore önskvärt att regionens folkhögskolor erbjuder kvalificerade utbildningar/kurser inom konst och kultur.			X		Det framgår av underlaget.
		7.2	Under 7.2 behöver ideellt arbete inom konst och kultur lyftas mer . Mycket av det kulturarbete som finns drivs ideellt och är därför inte långsiktigt stabilt. Konst och kultur är en viktig fråga för regionen och det finns avsatta resurser för bidrag som ideella aktörer kan söka och erhålla för att driva ett bra arbete i länet.		X			Beaktats under 5.2
		5.2	Men det är mycket viktigt att det är tydligare i kulturplanen hur regionen avser att långsiktigt stötta kulturföreningarna som ni anser är av stor betydelse för samhällsutvecklingen.			X		Regionen kan inte fatta långsiktiga ekonomiska beslut utan följer årlig budgetprocess. Kulturplanen är ett strategiskt dokument.
21	Bräcke kommun		Bräcke kommun ser överlag mycket positivt på den förslagna kulturplanen. Bräcke kommun väljer att kommentera två områden som direkt berör de kommunala verksamheterna.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		Kap. 4 och 6	Under rubrikerna 4 och 6 omnämns kommunerna dels som egna enheter dels som samverkanspartner för att uppnå mål om god tillgänglighet till kultur för barn och unga. Där behöver förskola och grundskola lyftas tydligare . Det är rimligt och önskvärt att ge kulturskolan en egen rubrik , men det är i förskola och grundskola som kommuner och region har störst möjlighet att nå alla barn och unga. Samverkan finns redan idag och fungerar bra, men går att utveckla. ... Även om bidragformen Skapande skola förvinner skulle en samtalsyta som har sin utgångspunkt i dagens läge kunna ge långsiktigt bättre relationer mellan alla de regionala verksamheterna och skolhuvudmännen , till nytta för alla parter. det skulle kunna ingå som en konkret idé i ett stycke om vikten av att kunna rikta sig till alla barn och unga via förskola och grundskola.	X				Införd och delvis omformulerad.
		6.1.3 Digital kulturutveckling	... Kombinationen digital utblick och skapande/aktiviteter på hemmaplan går att utveckla åt olika håll, ... Hybridformen blir en modell med egna kvaliteter , samtidigt som man spar på resande och ger tillgång till hela världen på hemmaplan. Heldigitala aktiviteter kan utan större ansträngning också innefatta interaktion ... Vår poäng är att digital utveckling, precis som all annan utveckling, sker och kan ske i alla verksamheter, vilket är värt att lyfta för att alla ska kunna lära av varandra.			X		Skriv in under 6.1.3 utvecklingsbehov Ökad digital kompetens
22	RF-SISU Jämtland Härjedalen	5.3 och 5.4	RF-SISU Jämtland Härjedalen ställer sig positiva till att man i Kulturplanen lyft fram folkbildningen som en viktig del i Kulturens utveckling och att idrottens studieförbund specifikt nämns. Idrottens föreningar når många deltagare i olika åldrar och kan bidra till kulturella upplevelser som en del av den folkbildande verksamheten där individer utvecklas och får ta del av dessa. Idrottens evenemang är också en viktig arena där kulturupplevelser ofta bidrar till upplevelsen för evenemangets besökare och deltagare och kan bidra till att lyfta fram, utveckla och synliggöra kulturen i länet.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.

		6.1	I detta områdes (6.1) Utvecklingsmöjligheter ser vi det som relevant och viktigt att ett fokus ligger på ökad kompetens, äldre och funktionsvariation så som det gör i planen –men här ser vi att det saknas en del som bör ha fokus på det socioekonomiska perspektivet.	X				Vi lägger till det socioekonomiska perspektivet.
		6.1.1	Vi vill specifikt lyfta fram det viktiga perspektivet av barn och ungas rätt till delaktighet och inflytande vilket vi ser är väl beskrivet och fångas upp i fokusområdet			X		Endast kommentar. Föränleder ingen åtgärd.
		6.1.2	Att alla oavsett bakgrund, kön, socioekonomi, funktionshinder/funktionsvariationer har möjlighet att skapa, delta, ha inflytande och utöva kultur är också ett viktigt perspektiv att stå starkt i. Även här ser vi att det fångats upp och beskrivits inom fokusområdet			X		Endast kommentar. Föränleder ingen åtgärd.
		Sammanfattning	I övrigt ser vi från RF-SISU Jämtland Härjedalen att det är en välskriven Kulturplan som tar fasta på många viktiga delar och perspektiv och som kan bidra till att de gemensamma målen och ambitionerna kan uppnås.			X		Endast kommentar. Föränleder ingen åtgärd.
23	Folkhälsoenheten, Region Jämtland Härjedalen	6.1.1, s. 13	Ni skriver: Ett sätt att öka tillgång till kulturupplevelser för alla barn är att stärka samarbetet mellan kultursektorn och skolan. Kommentar:Vi vet att föräldrar till nyanlända barn behöver en ökad förståelse för hur aktiviteter och föreningsliv fungerar. Mer anpassad information behövs Vi föreslår i stället: Ett sätt att öka tillgång till kulturupplevelser för alla barn är att stärka samarbetet mellan kultursektorn och skolan, och i de fall det behövs anpassa information till nyanlända föräldrar och barn om hur aktiviteter och föreningsliv fungerar i Sverige		X			Vi för in förslaget men delvis omformulerat.
			Ni skriver: Alla barn och unga oavsett bakgrund och funktionalitet ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kommentar: Undvik att slå ihop grupper och funktionalitet samt förslagsvis i stället utgå från diskrimineringsgrunderna. Vi föreslår i stället; Alla barn och unga ska ges förutsättningar att delta i kulturlivet oavsett socioekonomiska och geografiska förhållanden, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Särskilda insatser behöver göras för att öka kunskap om hur skapa förutsättningar så att alla barn och unga ska kunna delta i kulturlivet.		X			Tillagt delvis
			Ni skriver: Barn som främst kommunicerar med annat språk än svenska eller har andra behov av anpassningar ska ges möjlighet att delta. Kommentar: Vi anser att denna grupp inte bara ska ges möjlighet att delta utan att det krävs aktiva insatser att nå ut till denna grupp. Vi föreslår i stället: Det krävs aktiva insatser för att ge barn och unga som främst kommunicerar med annat språk än svenska för att inkludera och nå ut till denna målgrupp.	X				Tillagt och justerat.
		6.1.2	Under rubriken, 6.1.2 Breddat deltagande och skapande ser vi att kulturens roll i folkhälsoarbetet blir tydliggjort på ett mycket bra sätt. Hänvisa gärna till Vår hälsa länets möjlighet, Folkhälsopolicy för Jämtlands län 2020-2025 alternativt till Nationella folkhälsomål och målområden, Folkhälsomyndigheten			X		Vi begränsar hänvisningarna till andra dokument i kulturplanen. Både folkhälsopolicy och kulturplanen relaterar till RUS
		6.1.2, s.14	Bra att ni har definierat jämställd och jämlik. Vi undrar om det går att ge exempel på hur detta inkluderas idag eller vad det innebär för de verksamheter Region Jämtland Härjedalen ska stötta. Ett sätt att ge ytterligare tyngd och förståelse för frågorna kan vara att ni hänvisa till Folkhälsopolicyn , samt Region Jämtland Härjedalens policy för jämställdhet och jämlikhet.			X		Vi begränsar hänvisningarna till andra dokument i kulturplanen. Både folkhälsopolicy och kulturplanen relaterar till RUS

		s. 15 Utvecklingsbehov breddat deltagande och skapande	Ni skriver: Höja kompetensen för att utveckla breddat deltagande. Kommentar: Vikten att kartlägga och analysera utfallet är grunden för vilka behov som finns och identifiera länets utvecklingsbehov för breddat deltagande och skapande på olika nivåer. Kan data från någon av de rapporter som tas fram på Folkhälsoenheten komplettera bilden? Vi föreslår: Nya metoder för breddat deltagande behöver prövas. Om man vill sänka trösklar och skapa ett bredare deltagare från olika grupper, exempelvis migranter, äldre, personer med funktionsvariationer med flera, behöver kulturkompetensen öka och en djupare förståelse för målgruppen erbjudas och vilka behov de har.		X			Tillagt delvis
		s. 15 Öka tillgängligheten till kultur för människor med funktionsvariationer	Ni skriver: Samverkan ska ske löpande med länets funktionshindersråd eller brukarråd. Kommentar: Vilket råd avses? Tillgänglighetsrådet? Finns eller ska det finnas brukarråd knutet till kulturområdet? Vilka brukarorganisationer finns i så fall representerade? Definition/förtydligande behövs av på vilket sätt och i vilka forum man inom regionen avser samverka för att inhämta brukarinflytande.	X				Vi tydliggör vad som avses.
		7.7	Utöver folkhälsopolicyn anser vi att det vore värdefullt att lyfta in fler referenser samt även lyfta in textavsnitt som beskriver och förstärker kulturens roll för att främja god och jämlik hälsa. Vi föreslår att ni hänvisar till; - Vår hälsa länets möjlighet, Folkhälsopolicy för Jämtlands län 2020-2025 - Region Jämtland Härjedalens Policy om jämställdhet och jämlikhet - Nationell översyn kultur och hälsa, Kulturrådet 2019 - Nationella folkhälsomål och målområden, Folkhälsomyndigheten Den kartläggning och analys av den kulturella infrastrukturen ni nämner känns mycket viktigt för att identifiera vilka behov som finns. Resultatet av kartläggningen och analys bör i nästa steg användas för att beskriva vem, när och hur förslag ska göras, vi saknar information om detta i nuvarande dokument. För att tydliggöra detta föreslår vi att hänvisa till dokument där detta framgår.			X		Vi begränsar hänvisningarna till andra dokument i kulturplanen. Både folkhälsopolicy och kulturplanen relaterar till RUS
24	Åre kommun		Åre kommun har inget att erinra på remissutgåvan på den nya regionala kulturplanen för Jämtland Härjedalen 2024-2027.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
25	Konstnärernas Riksorganisation		Vårt övergripande intryck av kulturplanen är att den speglar på ett bra sätt den verklighet som råder för våra medlemmar. Här uttrycks tydligt att kulturskaparna har en viktig roll i samhället och att det fria konstnärliga skapandet har ett egenvärde. Några förslag :			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
			skyddet för den konstnärliga friheten och principen om armlängds avstånd skrivs in i regionala styrdokument.	X				Lagts in som ingress under 6.3
			det skrivs in i kulturplanen att regionen särskilt prioriterar att arbeta för goda villkor för bild- och formkonstnärer som är verksamma i regionen under kulturplaneperioden	X				Lagts in under nytt avsnitt Kulturskaparnas villkor
			regionen agerar förebildligt när det gäller arvodering , så att inte bild- och formkonstnärer och andra kulturutövare arbetar gratis åt regionen eller de verksamheter som regionen stöttar			X		Beaktas redan under 6.3.1
			regionen anslår medel till en MU-pott som öronmärks för skäliga arvoden till bild- och formkonstnärer som även ideella arrangörer kan ansöka om medel ur.			X		hanteras inom ordinarie budgetprocess samt verksamhetens ramanslag.
			regionen satsar på att skapa en egen konsthall dedikerad för samtidskonst				X	Dialog förs med kommuner.
			bild- och formkonstnärernas arbets- och avtalsvillkor tillgodoses och att bild- och formkonstnärernas kompetens tillvaratas inom politikområdet gestaltad livsmiljö.			X		Beaktas redan under 6.3.1 samt 6.1.4
			regionen att stödjer intern och extern kompetensutveckling som belyser digitaliseringens och upphovsrättens möjligheter och utmaningar, även för upphovsrättsinnehavare i länet			X		Beaktas redan under 6.1.3
			regionen och kommunerna skriver licensavtal med Bildupphovsrätt				X	regionen har avtal med BUS. Kommunerna är autonoma.

			regionen erbjuder verktyg till kommunerna som säkerställer att kulturen och konsten finns med i samhällsplaneringen och bebyggelseutvecklingen i hela regionen.					Detta ligger i huvudsak på Länsstyrelsen. Kommunerna har planmonopol men Regionen är en resurs i samverkan med kommunerna och andra aktörer.
			regionen överväger möjligheten att inom stora byggprojekt avsätta en del av de medel som genereras av enprocentsregeln till en pott för att finansiera offentlig konst i delar av regionen där det inte byggs lika mycket.			X		Inte aktuellt för tillfället.
			regionen gör återkommande kartläggningar av behovet av infrastrukturella satsningar för bild- och formsektorn och anslår medel för riktade näringsbidrag till ateljéföreningar, kollektivverkstäder och andra konstnärliga produktionsplatser i länet.				X	Hanteras inom planen för kulturella och kreativa branscher.
26	Teatercentrum Norra		Teatercentrum norra finner att planen är tydlig och lätt att förstå. Teatercentrum arrangerar utbudsdagar, skapar mötesplatser, driver kulturpolitiska frågor och verkar för att medlemsteatrarnas villkor förbättras, med mera. Teatercentrum norras utbudsdag Stjärnkalaset norra arrangeras till exempel i Östersund hösten 2023. Teatercentrum är en av 13 centrumbildningar som alla verkar för att stärka det fria professionella kulturlivet. Teatercentrum norras verksamhet lyfts ej i remissversionen.			X		Tillagt delvis under avsnitt 7.6
27	Heimbygda		Kulturplanen har ett väldigt bra anslag och en fin ton som lyfter det fria kulturlivet, kulturskaparna, kommunerna och civilsamhället. Lovvärt är också att kulturplanen bygger på länets förutsättningar geografiskt och demografiskt.				X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		Kulturarv, normkritik	Vi saknar också flera delar från den förra kulturplanen, som mycket utförligare beskrev kulturarvet och de olika aktörerna samt hade med ett stycke om normkritiska perspektiv och vikten av att vara medveten om den urbana normen (sid 18). Detta tycker vi fortfarande är högst relevant. Nu har som sagt kulturarvet mindre utrymme än i den förra planen och det nämns inget om målsättningen med att få till en kulturarvsstrategi.	X				Nytt utvecklingsbehov under det nya fokusområdet Kulturarv
		Civilsamhället	saknar vi ett kapitel om civilsamhället. ... Det är i sammanhanget även relevant att lyfta den sk. Trippel-helixmodellen, alltså att för att åstadkomma en hållbar utveckling i samhället behövs ett samspel mellan myndigheter, näringsliv och civilsamhället....				X	hanteras redan under 5
		Språk	En språkmässig kommentar är användandet av begreppen "regionen" och "Region Jämtland Härjedalen" inte alltid är så tydliga, alltså om det är Regionen som instans som menas eller regionen som länet och dess befolkning.	X				Ses över vid korrekturläsning.
		2.1	De stycken som refereras finns dock inte med i själva rus-dokumentet, utan i ett tilläggsdokument för målbild/vision. Det som däremot nämns ... är... "vi förstår att värdesätta det som kommer att bli framtidens kulturarv", vilket inte fångas upp särskilt ingående i förslaget till kulturplan.	X				Vi fångar upp det i ett nytt fokusområde
		2.4	så beskrivs att tre fokusområden har utkristalliserats utifrån främst dialoger med olika parter. Utifrån vårt deltagande i dialoger och processer så känner vi inte riktigt igen oss i det som utkristalliserats. Det saknas också underlag från dialogerna och förprocesserna för att det ska vara möjligt att förstå hur processen dit sett ut... står att alla verksamheter som tar del av regionala medel ska förhålla sig till dessa fokusområden, men ingenstans i planen framkommer det hur detta ska gå till.			X		Sammanställning av dialoger och samråd kommer att bifogas i bilaga.
		3	I ordet utmanas ligger en tydlig värdering av vad som är det normativa och tycker som sagt att kulturplanen och Kulturens arbete ska fortsätta vara normkritiskt med medvetenhet om hur den urbana normen påverkar oss. En mer neutral ordalydelse som inte framställer vårt läns förutsättningar på ett negativt sätt kan då vara att det präglar i stället för utmanas. Även här nämns mångfalden i länets kulturliv och föreningslivet, vilket vi tycker är väldigt bra och också något som vi känner igen från vårt deltagande i förprocessen. Vi blir därför blir något konfunderade över varför det inte finns med bland de prioriterade målen.			X		Vi ändrar ordval. Fokusområdena är tvärssektoriella som all verksamhet ska förhålla sig till.

	4. Kommunerna	Det är i kommunerna det händer, det kan vi verkligen skriva under på. Därför tycker vi att det är väldigt olyckligt att det inte syns tydligare i beskrivningen av kommunerna. Vi förstår tanken med att koppla an till smart specialisering, men den mångfald, rikedom och kraft som finns lokalt försvinner som det är beskrivet nu. Ur ett kulturarvsperspektiv, där vårt arbete till så stor del handlar om att lyfta just den mångfald som finns, så blir det direkt kontraproduktivt.		X		Omdisponering av planen samt vissa justeringar och tillägg hoppas vi kan möta detta på ett bättre sätt.
		...inte vore rimligt att kulturplanen då ska fungera som ett redskap för detta och alltså svara tydligare på kommunernas behov? Det gör den ju inte så tydligt i nuläget.			X	Planen är ett strategiskt dokument för regionen och ingen handlingsplanen för kommunernas behov.
	5. Civilsamhällets aktörer	Här saknar vi som sagt en mycket tydligare redogörelse för länets starka civilsamhälle. Vilka är aktörerna, hur är de organiserade, hur fungerar de och vad är deras behov? Vad behövs för att det ska fortsätta få saker att hända? Eftersom de genomgående i kulturplanen lyfts som så viktiga så blir det väldigt märkligt att de redogörs för så knapphändig.		X		Avsnittet har utvecklats något.
	6.1.1	Här önskar vi få med paragraf 8 , barns rätt till sin identitet.	X			Tillagt
	6.1.2	Här skulle det till exempel kunna beskrivas hur man vill jobba med det ideella för att tillsammans bredda deltagandet liksom hur den samiska kulturen ska vara en självklar del . Vidare angående delen om samlingslokaler så saknas hembygdsgrändarna.		X		Vi lägger till Hembygdsgrändar. I övrigt så är planen ingen verksamhetsplan utan ett strategiskt dokument.
	Stärka äldres möjlighet att uppleva och skapa kultur	de flesta förbunden främst samlar ålderskategorin pensionärer. Använd de resurser som redan finns.	X			vi lägger till föreningslivet i detta utvecklingsområde.
	6.1.4	Här kan vi läsa att bland annat kulturmiljön och kulturarvet är en tillgång. I vill-satserna finns detta dock inte med (trots att kulturarvet nämns i rusens målbild). Här borde det vara självklart att länets kulturarvsaktörer och det samarbete som initierats dem emellan sedan 2022 är en självklar part för hur det ska beaktas	X			Beaktas i nytt fokusområde
	6.1.2 Höja kompetensen för att utveckla arbetet med breddat deltagande	Här ser vi en uppenbar samverkan med de regionala förbunden som samlar aktörerna och redan har en stor del av den insyn och kunskap som en kartläggning ska ge.			X	Vi tar med oss detta i det fortsatta arbetet.
	6.2 Nationella minoriteter och urfolket samernas kultur och språk	Gällande det andra området så tycker vi att det behövs en mycket tydligare beskrivning . Jämtland Härjedalen är ju en samisk förvaltningsregion med ett reglerat och lagstadgat uppdrag att arbeta för detta, så det behöver bli tydligt hur detta ska komma till uttryck rent praktiskt inom kulturplanens område. Relevant i detta sammanhang är också att de sydsamiska institutionerna kommer att få sin finansiering direkt via samverkansmodellen framöver . Vi funderar därför också på hur dessa olika delar är tänkta att samspela?			X	Samiska verksamheter får sin statliga finansiering via Sametinget, inte genom samverkansmodellen.
		En ytterligare reflektion kring detta fokusområde är att i det kapitel som utvecklar det vidare så ligger fokus främst på de redan vedertagna samiska institutionerna och inte på övriga aktörer där det kanske främst behöver ske förändring. Eftersom det nämns ovan att alla som får medel av regionen ska förhålla sig till fokusområdena så behöver särskilt detta specificeras tydligare. Hur kan den samiska kulturens närvaro präglade hela länet, även de kommuner som inte är samiska förvaltningskommuner?			X	Planen beskriver inte "hur" utan snarare "vad". Vi skriver att det "finns behov av att stärka den samiska kulturens infrastruktur utifrån samiska villkor och perspektiv." Det kan inkludera fler aktörer och kommuner.
		Här vill vi återigen koppla tillbaka till den inledande skrivelsen om att alla som tar emot stöd ska förhålla sig till fokusområdena. Här skulle det kunna utvecklas, hur man som bidragstagande aktör kan vara med och bidra till denna utveckling. Det skulle då också behöva inventeras vilka behov som finns för att möjliggöra det. Överlag så vill vi lyfta fram att civilsamhället spelar en väldigt stor och viktig del för att detta ska bli faktisk verkstad, så det främjande arbetet behöver med andra ord bli mycket tydligare och mer uttalat.			X	Civilsamhällets roll och betydelse är väl beskrivet i planen.

		7.5 Kulturarv och kulturmiljö	Här brister det tyvärr väldigt mycket i både beskrivning och kunskande, för vår del är till exempel vårt namn felskrivet två gånger . När det kommer till kulturarvsområdet så är vårt län en nationell föregångare med såväl tidsresepädagogik, arkivpedagogik och kulturarvspädagogik. Detta återspeglas även på det ideella området där vi i Heimbygda är nationella föregångare inom föreningsutveckling. Detta borde vara värt att återspegla i kulturplanen. Som sagt så nämns kulturarv flera gånger i planen samt i den övergripande målbilden i rusen, då bör det vara självklart att ge det mera plats. Vi önskar att skrivningarna från förra kulturplanen lyfts in här samt uppdateras. (Sid 12, 17, 31-33).		X			Kulturarvet ges mer plats genom ett nytt fokusområde.
		Heimbygda, Jämtland Härjedalens hembygdsförbund	Förslag: Med drygt 70 föreningar med tillsammans cirka 10 000 medlemmar utgör Heimbygda länets största kulturarvsaktör. Heimbygda är också en av stiftarna till Stiftelsen Jamtli. Hembygdsrorelsen arbetar för att det lokala kulturarvet och kulturmiljön ska vara angeläget för alla oavsett bakgrund, och att fler ska bli delaktiga i bygdens och regionens utveckling. På regional nivå arbetar Heimbygda med att stötta och stärka sina medlemsföreningar samt med att lyfta kulturarvets och det lokala engagemangets roll för hållbar utveckling. Kulturarvet har en viktig roll för identitetsskapande, förankring och gemenskap, och är en viktig resurs i samhällsbygget. Genom att delta aktivt i det regionala utvecklingsarbetet så driver Heimbygda på att detta ska vara en självklar del i såväl styrdokument som handling. Som följd av arbetet med revideringen av den regionala utvecklingsstrategin så arbetar Heimbygda för att en kulturarvsstrategi ska tas fram. Förbundet arbetar också mycket aktivt med utveckling och förnyring, både på regional och nationell nivå och har bland annat tagit fram en Heimbygdemetoden för föreningsförnyring för Sveriges hembygdsförbund. Angelägna utvecklingsområden är förutom arbetet med en kulturarvsstrategi att fortsätta den positiva utveckling som påbörjats genom att etablera en eller flera fasta tjänster inom förbundet för att kunna utvecklingsarbetet.		X			Delar av texten lyfts in i planen men stycken som rör strategi lämnas då då kulturarvet tydliggörs ytterligare i kulturplanen.
		8.2.1 Kultur i Norr	Här noterar vi att den så viktiga arrangörsfrämjande åtgärder finns med, vilket alltså saknas helt i denna kulturplan. Vi saknar överlag gräsrotskontakten, förankringen där det faktiska arbetet ska ske.			X		Stycket om fokusområden i Kultur i Norr tas bort. I övrigt menar vi att civilsamhällets roll och betydelse synliggörs i planen.
28	Stiftelsen Jamtli	Generellt	En generell kommentar. Planen är väl genomarbetad och tar kulturfrågorna på största allvar. Det är bra. ... saknar dock ett djupare resonemang kring kulturarv och kulturmiljö . Där finns mer att göra. ... Hur är det med tydliga mål? Från kap 7 och framåt är ju planen i stora delar en beskrivning av vad som pågår, inte specifika mål vad regionen vill - det kanske ska vara så mht armlängden?		X			Ett nytt fokusområde om kulturarv läggs till. I övrigt så är planen mer strategisk och övergripande och resten lämnas till uppdrag och överenskommelser.
		2. Kulturpolitiska utgångspunkter	Är inte de nationella kulturpolitiska målen "överordnade" regionens bärande principer?			X		De nationella målen är vägledande för kommuner och regioner, inte överordnade.
		2.2.1	Ni talar om bildning vilket är bra. jag skulle vilja se begreppet "Livslångt lärande" som en del av kulturpolitiken.			X		Detta är en del av de nationella målen som är återgivet ordagrant
		2.5	Begreppet "inlandsisar": glaciärer är en bättre benämning här.	X				Beaktas
		3.1	De professionella kulturskaparnas villkor och kulturella och kreativa branscher: Det här är obegripligt. Dela upp det på två eller skriv annorlunda.		X			Avsnittet disponeras delvis annorlunda
		4. Kommunerna	Om Fjällmuseet: Fjällmuseet producerar utställningar på en konstnärligt hög nivå och ett lyfter ämnen som sällan syns i andra sammanhang. För detta arbete har museet uppmärksammat nationellt och deras publikationer har prisbelönats.			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
			Om Östersunds kommun: Borde inte Jamtli med den stora och publikdragande besöksanläggningen nämnas här? Drar både lokal, regional, nationell och internationell turism t.ex.			X		Ingen enskild aktör pekas ut i Östersund. Jamtli har ett eget avsnitt.
		5.3 Folkbildning	Museer är folkbildning. Det vore snyggt om även Jamtli - Jämtlands läns museum med lärande aktiviteter för alla åldrar nämndes här.	X				Kulturarvstiftelser och bibliotek läggs till som viktiga aktörer.

	6.1.3	"Ett digitaliserat kulturutbud kan inte ersätta det fysiska mötet med kultur, men fungerar som ett komplement." - Det här andas lite "old school". Visst är det så att digitaliserat kulturutbud ofta utgör komplement till andra gränssnitt mot publiken. Men digitalt baserad kultur har också ett egenvärde. Det finns många exempel på ambitiösa digitala kultursatsningar som bara finns tillgängliga på digitala plattformar. Längst har man kanske kommit inom elektronisk musik som produceras digitalt, distribueras digitalt och upplevs på digitala plattformar. ... skulle gärna se en skrivning som var lite mer offensiv vad gäller digitalt baserad kulturs egenvärde.		X		Skrivning förtydligas
	6.1.4 Kulturens rum och platser – Gestaltad livsmiljö	Gärna en skrivning som pekar på att gestaltad livsmiljö är en viktig angelägenhet för alla de tjänstemän som verkar i länet och som handlägger ärenden kring stadsutveckling, arkitektur, boende och planfrågor. Idag upplever ... att vi på något sätt bara når de redan frälsta. Det är främst en kommunal fråga - ... , men det vore bra att få till en skrivning att peka på att detta är ett politikområde där ovanstående kategorier måste vara med i resonemangen. När vi träffas idag och diskuterar dessa frågor lyser de med sin frånvaro.		X		Vi lägger till detta.
		Även Jamtli arbetar med den gestaltade livsmiljön, är remissinstans samt arbetar med rådgivning. Omnämnen gärna Jamtli.		X		Vi lägger till Jamtli under Utvecklingsbehov
	6.1.4 Utvecklingsbehov	Jamtli kan nämnas som en resurs i arbetet med att utveckla kulturmiljön som en grund för X				Jamtli läggs till som en aktör.
	6.2 Nationella minoriteternas och urfolket samernas kultur och språk	... saknar ett nämnannde av Båskoes , alltså det nätverk för forskning om och med det syds X				Vi lägger till Båskoes
	6.2.1	I Verksamhetsöverenskommelsen mellan Region JH och Jamtli statueras att Jamtli har ett "ansvar" för nationella minoriteter, särskilt samer, men det finns inget om detta i RKP. Varför?			X	I avsnitt 6.2.1 skriver vi att de regionala verksamheterna ska bidra till främjande av urfolk och nationella minoriteter. Detta tydliggörs i enskilda avtal och överenskommelser.
	6.3.2: Öka möjligheter till utbildning, kompetensutveckling och stärka kompetensförsörjningen	Är den här överspelad? En YH- utbildning för scentekniker har startat i angränsande län där vi sagt att vi kan erbjuda praktikplatser. ... tror Estrad norr gjort detsamma			X	I Västernorrland finns numera en utbildning för scentekniker på folkhögskola. Vi lyfter inte denna i vår Kulturplan utan visar på behovet.
	7.2	"Nationalmuseum Jamtli23 invigdes 2018 och har medfört en förstärkning av bild- och formområdet i norr." - ... detta är alltför sparsamt beskrivet. Samarbetet med Nationalmuseum och den modell vi arbetat fram är unik i landet och något fler regioner bör ta efter. I Malmö driver Moderna museet en filial, men inte tillsammans med läns museet. Nationalmuseum Jamtli öppnar för möjligheten att visa det bästa som finns ur landets främsta konstsamling. Det har också gjorts under de år som verksamheten bedrivits. Rembrandt, Roslin och Gauguin har alla visats hos oss som ett litet exempel på vad som har varit möjligt. Samarbetet bör stärkas och fördjupas under den period som kulturplanen omfattar. ... Här kan avsevärt mer sägas om den kvalitativa konstpedagogiska verksamhet som bedrivs på Jamtli utifrån utställningarna i Nationalmuseum Jamtli. Hela verksamheten i sig kan dessutom beskrivas både mer och med större insikt.	X			Det läggs till ett eget avsnitt om Nationalmuseum jamtli pga att den har statlig finansiering inom KSAM Bild och form.
	7.5 Kulturarv och kulturmiljö	Här saknas ... flera delar. Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik, NCK har etablerat sig som en ledande aktör kring hur vi genom kulturarv kan skapa förståelse och kunskap om plats, tid och sammanhang. Jamtli och Heimbygda har tagit initiativ till en kulturarvsstrategi för vår region. Detta för att stärka möjligheterna för samverkan mellan kulturinstitutioner, civilsamhälle i form av hembygdsföreningar m.m. och näringsverksamhet knutet till länets kulturarv. Det bör omnämnas och ur vårt perspektiv lyftas som en möjlighet för region J H att stärka en profil som destination eller hemort inte bara för friluftintresserade utan också kultur(arvs)intresserade			X	Frågan om strategi hänvisas till Kulturplanen och särskilt fokusområde lyfts in maa detta.

		"Kommuner, civilsamhälle, enskilda och företag erbjuds fortlöpande stöd och rådgivning i kulturarvsärenden, i arkeologiska- och byggnadsantikvariska frågor" - Ange tydligare att det är Jamtli som utför den rådgivning som beskrivs på kulturmiljöområdet? (Detta kan även tas upp under kulturmiljö)		X			Beaktas delvis under Kulturmiljö
	Kulturmiljö	Här bör den lika viktiga rådgivningsverksamheten till enskilda, företag och myndigheter tas upp, inte bara uppdragsverksamheten inom kulturmiljö . Ett mål inom perioden kunde vara att stärka den rådgivande rollen och göra tydligare för länets kommuner att resursen finns. (Idag är det ojämnt mellan kommunerna hur denna tjänst nyttjas.)		X			Rådgivningsverksamheten skrivs in.
	Museiverksamhet:	"Museernas framtida utmaningar berör områden som hantering och förvaring av samlingarna, förvaltning och utveckling av museibyggnader och förnyelse av utställningar. Utmaningarna är knappast framtida. De är i allra högsta grad akuta. En urholkning av museernas resurser genom bl.a. minskat statligt stöd via kultursamverkansmodellen är mycket allvarligt och hotar akut ovärderliga historiska samlingar. Här skulle man med fördel skriva något om de förväntningar regionen har på bl.a. den utredning av modellen som pågår för närvarande. Jamtli har som ett av mycket få museer ca tre gånger så många besökare som det finns innevånare i staden man finns i och fler besökare än innevånare i hela region J H. Det är unikt. Genom dotterbolag bedriver vi museiverksamhet på två andra platser (Teknikland och Härjedalens Fjällmuseum med ett av landets äldsta friluftsmuseer (forminnesparken)) och har närvaro på olika sätt i samtliga kommuner. Kulturmiljöarbetet kommenteras ovan, men det förtjänar att understrykas att detta kommer behövas i tilltagande utsträckning när ett förändrat klimat hotar äldre träbebyggelse och annat material som påverkas av skadeinsekter, fukt, mögel och svamp som tidigare inte nått lika långt norrut. Förändringarna börjar bli påtagliga. ... man säger något om vårt arbete med det levande kulturarvet. Jamtli är del av det nationella klonarkivet för bevarande av hotade kulturväxter. återigen ett arbete som påverkas av klimatförändringar och gör det än mer angeläget att säkerställa att resurser och kunskap byggs upp för att detta ska kunna bevaras. Vi håller också ett antal hotade raser av tamdjur som fjällko, fjällnära ko, klövsjöfår, jämtgetter, linderödssvin m.m. Biologisk mångfald är en del av vårt kulturarv och bör omnämnas i kulturplanen.		X			Delar av detta skrivs in i planen. Samverkansmodellens utredning kommer vara klar när planen börjar gälla vilket gör det svårt att skriva några förväntningar på denna.
	7.5.1 Stiftelsen Jamtli, Jämtlands läns museum	En del av det ... skrivit ovan kommer igen här. ... man kan lyfta några av delarna under de tidigare rubrikerna. ... vilja ha en tydligare skrivning där man säger att "Jamtli uppfyller delar av sitt regionala uppdrag genom arbetet i de dotterbolag där Jamtli är majoritetsägare eller delägare." Jamtli torde generellt kunna beskrivas med större insikt.	X				Förslaget beaktas i sin helhet.
	7.6.2	"Det syns en tydlig nedgång i antalet unga som väljer att utbilda sig inom musik. För att främja tillväxten inom musikområdet och stärka de fria kulturskaparna - saker som hör till kommunens uppgift, men kunde kanske formulera sig som att "avsaknaden av musikklasser på grundskolenivå gör det än mer angeläget att stimulera musikintresset bland unga genom..."			X		Oklart om det saknas musikundervisning i grundskolan.
	8.2.4	Det här måste revideras! Jamtli är medlem av ICOM, ingår i Nordisk FRI, har samarbeten med flera andra internationella parter.				X	Avsnittet stryks då vi inte vill peka ut en enskild verksamhets nätverk.
	9.2	"För att nå målen i kulturplanen kommer Region Jämtland Härjedalen teckna avtal och uppdrag" - ... Är inte "Verksamhetsöverenskommelse" det lite långa och krångliga ord vi använt?	X				Detta ändras i planen.

29	Jämtland Härjedalen fäbodförening		vill vi nu föreslå ytterligare en punkt till kapitlet 6 - Våra fokus- och utvecklingsområden: Att utveckla och synliggöra historiska grunder och värden och den regionala särarten i traditionella näringar. Som vi uppfattar förutsättningarna och syftet med kulturplanen så ska det också kunna ge utrymme för att uttrycka regionala prioriteringar. Det är naturligtvis behjärtansvärt att särskilt uppmärksamma de nationella minoriteterna, men det är ur vårt perspektiv inte rimligt att utelämna vår egen regionala särart och Jämtland Härjedalens speciella historiska grunder som minoritetsområde i Sverige. Våra genuina småbruk, den fjällbondekultur och den fäbodkultur vi har i Jämtland Härjedalen... är i grunden ett kulturarv vi närmast delar med Norge, och utgör något som vi kanske inte nödvändigtvis får tillräcklig förståelse för inom Sverige i övrigt. Mot denna bakgrund vill vi föreslå att regionens kulturplan även lägger ett särskilt fokus på att utveckla och synliggöra historiska grunder och värden och den regionala särarten i traditionella näringar.		X		Ett nytt fokusområde skrivs in som beskriver kulturarv som särskilt angeläget samt att vi lägger in fäbodkulturen under avsnittet.
30	Härjedalspartiet	6. Våra fokus och utvecklingsområden	vill vi föreslå att kapitlet 6 utvidgas med ytterligare ett fokus- och utvecklingsområde: Att Utveckla minoritetspolitiken ur det regionala perspektivet. ...Utan legitimitet och erkännande så är det en bedömning att våra historiska grunder och det med Norge gemensamma kulturarv som ännu finns tydligt och levande i Jämtland och Härjedalen med tiden kommer att suddas ut och försvinna i en nationell generalisering över norra Sverige. Det är närmast en uppgift för region Jämtland Härjedalen att ta ett ansvar och börja agera för att synliggöra och verka även för jämtarna och härjedalingarna som ett positivt och berikande kulturellt inslag i den nationella minoritetspolitiken. Det sker enligt vår uppfattning lämpligen genom en tydlig ansats i den regionala kulturplanen att utvidga minoritetspolitiken i det regionala perspektivet.			X	Icke relevant
31	Moderaterna Jämtlands län		Kulturen är viktig. Där det finns ett rikt kulturliv skapas och frodas innovationer som leder till nya företagsidéer och ett kreativt näringsliv. Kulturen är till för alla. För att få input, synpunkter och idéer från kulturutövare, kulturarbetare, kulturkonsumenter och andra kulturintresserade bör lokala kultursamråd (samspelemöten) anordnas i länets alla åtta kommuner. Det bör även skapas en hemsida för kulturen på regionnivå, med länkar till alla våra åtta kommuner, för att underlätta spridning av information och på så sätt få fler att engagera sig och komma med idéer och inspel oavsett var i länet man bor.			X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
						X	Lokala samråd är i huvudsak ett kommunalt ansvar men regionen medverkar vgärna till det. En hemsida för den regionala kulturen finns redan som definitivt kan utvecklas.
		7.5	Urfolket samernas kultur och språk är viktig och bör värnas och utvecklas. Lika viktigt är det jämtländska språket (jämtskan) och den jämtländska kulturen. Särskilt fäbodskulturen där de aktiva fäbodarna i länet och landet blir färre och färre. Kulningen, mathantverket och allt som hör till livet på fäboden måste värnas och den historiska kunskapen bevaras. Fäboderna fyllde en viktig ekonomisk funktion, idag saknas de ekonomiska incitamenten och mycket av kunskapen går förlorad.		X		Vi har lagt till fäbodkulturen samt jämskan under det nya fokusområdet Kulturarv
		6.2	Samernas förutsättningar och villkor bör värnas, men för att det ska ske måste det också utgå från samernas värdegrund och referensramar. Det är bara samerna själva som har kunskap och kännedom om sin historia och sin kultur och därför är det viktigt att de finns med och involveras i dessa frågor.			X	Det framgår av avsnittet,
		6.2	Det är också viktigt att vi fortsätter att verka för att Sameparlamentet byggs i Östersund och att ett samiskt museum uppförs i anslutning till detta.		X		Parlamentsbyggnaden är en kommunal och statlig fråga men regionen välkomnar detta.
		6.1.1 och/eller 6.1.2	Förtydliga hur tillgänglighet och delaktighet för barn och ungdomar med olika typer av NPF eller psykosociala problem kan ökas och så att deras rättigheter till kulturella upplevelser uppfylls. Ge exempelvis förslag på olika aktiviteter som tar hänsyn till olika svårighetsaspekter och hur man förenklar vägen till deltagande.			X	Kulturplanen är ingen handlingsplan. Målgruppen omfattas i avsnitt 6.1 och vi tar med oss synpunkter i det fortsatta arbetet.

		6.1.1 och/eller 6.1.2	Det står att barn och ungdomar ska ges möjlighet att uppleva och skapa kultur på jämlika villkor. Det borde istället vara att de ska kunna skapa kultur utifrån sina egna unika förutsättningar.	X			Det ändras i enlighet med förslaget
32	Ideell kulturallians		Vi välkomnar remissutgåvan av Region Jämtland Härjedalens nya kulturplan, som bärs fram av viktiga principer – kulturens egenvärde, demokratiska grund och kraft i samhällsbygget. Våra synpunkter och förslag handlar därför om förtydliganden och kompletteringar.			X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		2.1 Den regionala utvecklingsstrategin	Det gläder oss att RUS även lyfter fram civilsamhällets roll. Men det är ändå inte helt lätt att följa kopplingen till RUS, som använder det allmänna begreppet "upplevelser" snarare än att tala om kulturpolitiska principer.			X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		3 Region Jämtland Härjedalen vill	Vi uppskattar att Region Jämtland Härjedalen ser den viktiga roll som den ideella kultursektorn spelar i regionen.			X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		3.1 Våra fokusområden	Vi ställer oss bakom de tre fokusområden som kulturplanen pekar ut.			X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		4 Kommunerna – Det är här det händer	Flernivåstyrningen förutsätter samverkan mellan statlig, regional och kommunal nivå. Men vi upplever att det inte alltid är tydligt hur ansvarsfördelningen ser ut mellan de olika nivåerna, när det handlar om frågor som rör den ideella kultursektorn. Vi föreslår att texten kompletteras med en skrivning om regionens och kommunernas samverkan kring insatser för den ideella kultursektorn . Vi föreslår att texten kompletteras med en skrivning om regionens och kommunernas ansvarsfördelning för ideell kultursektor .			X	Planen uttrycker en övergripande vilja men inte specifika insatser. Frågan är angelägen och vi tar med oss den i dialog med kommunerna och civila samhället.
		5.1 Kulturens kraft i samhällsbygget	Vi uppskattar att kulturplanen lyfter fram den ideella kultursektorns roll som en kraft att räkna med i samhällsutvecklingen.			X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		5.2 Civilsamhället – Tillgängliggör kultur	Stycket om civilsamhället är vällovt men kanske något svåröverskådligt Även om vi uppskattar kulturplanens erkännande av den ideella kultursektorns betydelse, önskar vi att kulturplanen gör en mer specifik analys av den ideella kultursektorns roll i regionens kulturliv . När kulturplanen talar om civilsamhället i regionens kulturliv syftas framför allt på den "ideella kultursektorn", som nu kan komma att skymmas i det mer breda begreppet "civilsamhälle". ... Dels skulle kulturplanen kunna beskriva vad den ideella organiseringen betyder för delaktighet i kulturlivet . Vi menar att den ideella kultursektorn bidrar med en djupare form av delaktighet än "bara" tillgängliggörande. ... Kulturplanen skulle även kunna peka ut de olika inriktningar som finns i föreningslivet, för att ge en tydligare bild av sektorn. Här finns ideella utövare som själva spelar teater, musik, skriver texter, slöjdar, filmar, fotograferar, målar, etcetera. Här finns också de ideella arrangörerna som ordnar teater- och dansföreställningar, cirkus, konstutställningar, föreläsningar, konserter, festivaler, med mera. Inom kulturarv finns hembygdsföreningar, arbetslivsmuseer som många gånger ansvarar för hela kulturmiljöer och byggnader. Inom kulturarv finns också föreningar som upprätthåller det immateriella kulturarvet inom musik, dans, slöjd, med mera. De lokalhållande föreningarna ansvarar för den fysiska förutsättningen för kultur, kulturens scener, mötesrum, replokaler, filmdukar, dansgolv, verkstäder, med mera. Även studieförbunden hör till den ideella kultursektorn, och har en viktig roll som får en egen rubrik i kulturplanen. I kulturplanens beskrivning saknas en analys av det aktuella läget för regionens ideella kulturföreningar i återstarten efter pandemin .	X			Avsnittet utvecklas något.
		5.3.1 Folkhögskolor	Det kan inte nog understrykas att de konstnärliga utbildningarna på folkhögskolorna är viktiga delar i regionens kulturella ekosystem .			X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		5.4 Studieförbunden	Det är angeläget att regionen fortlöpande följer och värnar studieförbundens utveckling .			X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		6.1.1 Barns och ungas rätt till kultur	Vi ställer oss bakom regionens prioritering av barn och unga. Men vi föreslår att den beskrivande texten kompletteras med en skrivning om de ideella föreningarnas roll för barns och ungas delaktighet i regionens kulturliv , eftersom det nu saknas.	X			Skrivs in i planen.

	UTVECKLINGSBEHOV	Vi föreslår ett tillägg i listan över utvecklingsbehov: Stärka det ideella kulturlivets verksamhet för barn och unga. Regionen gör ekonomiska insatser som möter upp behoven i det ideella kulturlivets barn- och ungdomsverksamheter. Regionen stärker samverkan mellan regionala insatser och den ideella sektorn, och underlättar samverkan mellan regionens offentliga institutioner och ideell kultursektor.				X	Planen vill stärka det civila samhället generellt. I regionens bidragsregler är barn och unga prioriterade.
	6.1.2 Breddat deltagande och skapande	Den ideella kultursektorns centrala roll för delaktighet i regionens kulturliv har redan berörts ovan. Det innebär att insatser för den ideella kultursektorn också är en satsning för breddat deltagande och skapande.				X	Endast kommentar. Förleder ingen åtgärd.
	UTVECKLINGSBEHOV	Vi ser med stort intresse fram emot kartläggningen av den kulturella infrastrukturen. Vi ser gärna att regionen använder den ideella sektorns nationella organisationer och paraplyorganisationer för utökad samverkan, dialog och stöd kring detta. De lokalhållande föreningarnas utmaningar med dagens stora kostnadsökningar behöver mötas upp med ekonomiska insatser. Vidare behöver arrangörsföreningarna fortsatt främjas för att nå en breddad och utöka publik med nya deltagare. Vi föreslår därför att ytterligare ett utvecklingsbehov lyfts fram: Stärka de lokalhållande ideella föreningarna. Regionen erbjuder ekonomiskt stöd till de lokalhållande föreningarna för att klara utmaningarna med de skenande kostnadsökningarna för el och underhåll.				X	Bred samverkan kommer att krävas för att identifiera behov och insatser.
	Höja kompetensen för att utveckla arbete med breddat deltagande:	Vi föreslår även att texten kompletteras: - med att det bör ske i samråd med den ideella kultursektorn. - med en satsning på de ideella arrangörsföreningarna för att attrahera nya deltagare och skapa ett mer hållbart och utvecklande arrangörskap.		X			Kompletteras med att den ideella sektorn och arrangörsföreningarna viktiga samverkansparter.
	Stärka äldres möjlighet att uppleva och skapa kultur samt Öka tillgängligheten till kultur för människor med funktionsvariationer	... önskar vi att regionen ser civilsamhället i hela sin bredd som en viktig part. Många äldre är engagerade i kulturföreningar, där de kan bidra med sin erfarenhet och engagemang samtidigt som föreningarna ger förutsättningar för meningsfull sysselsättning. De lokalhållande föreningarna kan behöva se över tillgängligheten i lokalerna, exempelvis installera ljudanläggningar.		X			
	6.1.3 Digital kulturutveckling	Det är viktigt att de ideella föreningarna inte hamnar i bakvatten i den digitala kulturutvecklingen, istället bör föreningarna ses som en resurs i regionens digitalisering. Vi föreslår ett tillägg: Satsning på digitalisering av den ideella sektorns kulturlokaler samt utbildning för arrangörsföreningar i digital teknik.				X	Vi ser behovet men har inte förutsättningarna för detta i nuläget.
	6.2 Nationella minoriteter och urfolket samernas kultur och språk	Den ideella kultursektorn har föreningar inom minoritetsspråk och kultur, och vi önskar att kulturplanen utvecklar hur samverkan med föreningslivet ska utvecklas och genomföras.				X	Planen beskriver att arbetet ska ske med berörda aktörer.
	6.3 De professionella kulturskaparnas villkor och kulturella och kreativa branscher	Den ideella kultursektorn är också uppdragsgivare åt de professionella kulturskaparna, och de båda sektorerna är viktiga delar i det kulturella ekosystemet. Relationen mellan arrangörer och professionella kulturskapare behöver ständigt utvecklas, och regionen kan bidra till detta.				X	Det framgår delvis i avsnitt 5.2 Samspelet mellan professionell och ideell kulturverksamhet är en förutsättning för att kunna tillgängliggöra kultur till alla invånare i länet
	UTVECKLINGSBEHOV	Vi föreslår ett tillägg: Främja relationen mellan de professionella kulturskaparna och de ideella arrangörerna genom insatser för nätverk och utbildning.	X				beaktas under avsnitt 5.2
	7 Verksamhetsområden	Många gånger har föreningslivet utmaningar i att nå fram till de regionala institutionerna. Föreningarna kan exempelvis behöva kortare planeringstid och enklare samarbetsformer, medan institutionerna upplever att de har fullt upp med att uppfylla de planer och mål som ingår i deras ordinarie verksamhet. Vi föreslår ett tillägg under varje verksamhetsområde som ingår i kulturplanen: Regionen analyserar de utmaningar som finns, och satsar på att utveckla hållbara strukturer för nätverk och samverkan mellan den ideella sektorn och de offentliga institutionerna.		X			beaktas delvis under avsnitt 5.2. De regionala verksamheterna har redan detta uppdrag

		7.8 Regionala stöd och bidrag	Många gånger kan även små summor växlas upp till stor verksamhet genom det ideella engagemanget. Samtidigt vill vi understryka behovet av långsiktiga och generella stöd till föreningar som ansvarar för lokaler, eller föreningar som vill engagera professionella ledare över längre tid, exempelvis för barnoch ungdomsverksamhet.				X	Regionen fördelar årliga verksamhetsbidrag till det regionala föreningslivet
33	KLYS		KLYS har ett övergripande högst positivt intryck av Region Jämtland Härjedalens förslag till ny kulturplan för 2024-2027. Det är i stort ett välskrivet dokument där professionella kulturskapare har en tydlig och självklar närvaro som inte alltid är självfallet i andra regioners kulturplaner. Något vi emellertid vill påpeka, som i kulturplanen är ett frekvent återkommande tema, är vad som lättast kan beskrivas: "Kulturskapare + KKB = framgång och lycka" – något som vi inte utan vidare kan skriva under på. Det finns även en ton i vissa formuleringar och beskrivningar i kulturplanen, som mer associerar till besöksnäring än kulturpolitik.				X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		KKB	När det gäller KKB är det intressant att regionen i denna kulturplan informerar om att man har tagit fram en regional färdplan/handlingsplan som ska komplettera kulturplanen. Det blir dock märkligt att det alltså finns mer innehåll som styr över kulturskapares villkor i regionen som inte finns med i kulturplanen. I detta avseende vore det önskvärt om den färdplanen läggs med som bilaga. En insyn för kulturskaparna och kulturbranschen i de årliga aktivitets-/handlingsplanerna för regional kultur vore också värdefullt.				X	Planen för KKB är ett kompletterande dokument som är femårig. Vi tillgängliggör och informerar om den tillsammans med Kulturplanen. Årliga verksamhetsplaner, avtal och överenskommelser remitteras inte.
		Konstområdena i planen	KLYS välkomnar att cirkus är med som eget område, samt att nyskriven dramatik framhävs i scenkonstavnittet.				X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		Begreppet kulturskapare	Planen är begreppsligt välarbetad när det handlar om professionella kulturskapare.				X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		Begreppet konstnär	Begreppet konstnär används korrekt i bred betydelse i planen.				X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		Kulturell mångfald	Planen saknar övergripande skrivningar om hur man vill arbeta för att främja kulturell mångfald	X				Det läggs delvis in under fokusområdet Kluturarv.
		Kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet, konstnärlig frihet och yttrandefrihet	Bra att planen lyfter kulturens egenvärde, men utveckla gärna skrivningarna kopplat till bl a KKB. Bra hur konstnärlig frihet och yttrandefrihet lyfts fram på flera ställen. Bra hur konstnärlig kvalitet lyfts i planen, men inkonsekvent kopplat till olika konstområden.		X			Avsnittet 6.3 tydliggörs.
34		7.6 Scenkonst – Dans, teater och musikverksamhet (s. 32-35)	Inledningsvis i scenkonstavnittet kommer en föredömligt tydlig beskrivning på vad scenkonst är och innefattar, vilket gör att det lättare går att navigera mellan scenkonstens olika områden. Regioner nämner även den fria scenkonsten, fria grupper och fria scenkonstnärer som viktiga delar av utbudet i regionen, vilket är jättebra.				X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		NMD	Hur detta konkret tar sig uttryck i regionen är dock lite oklart, men det finns uppenbarligen ett utbud tillgängligt, och genom att även Estrad Norr ingår innebär det troligen en viss turnerande verksamhet för Estrad Norr utanför regionen. Förtydliga gärna skrivningarna kring detta i planen.				X	NMD förtydligas under 7.6.
		Dans	Beskrivningar av tillgången till lämpliga scenrum och lokaler för dans finns dock inte med i planen – något som vore intressant att lyfta fram. Komplettera gärna om detta.				X	Framgår delvis i avsnitt 6.1.2
		Musikteater	Att ge musikteater en egen rubrik och avsnitt är något vi efterfrågat över tid och det gläder oss att nu äntligen se det i en kulturplan! Även här framgår vikten av att vara del av NMD som ett viktigt och levande samarbete för de nordligaste regionerna. Det är bra.				X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		Teater och nycirkus	gläder vi oss över att cirkusen lyfts fram och ges utrymme i kulturplanen på samma sätt som teater, dans och musikteater! Vikten av Estrad Norrs arbete blir även här tydligt då det ska hårbärgera alla uttryck inom scenkonsten. Riksteaterns betydelse för arrangörsleden lyfts likaså fram, vilket vi också vill understryka vikten av. Fria grupper och t ex sommarteatrar är viktiga för regionens scenkonstutbud och de lyfts även fram vilket vi uppskattar.				X	Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
		6.3.1 s. 21, Kollektivavtal samt löneindexuppräknningar,	Ävtalsfrågor gäller samtliga konstområden. Kanske kunde skrivningen på sidan 21 om att följa kollektivavtal inom utställningsverksamhet (MU-avtal) justeras så att det framgår att bl a även scenkonsten och musiken innefattas i regionens arbetsvillkor och avtalspolicys.	X				Vi lägger till en mening att det gäller samtliga områden.

	Arrangörsleden	... alla regionala satsningar på att stärka arrangörsledet och nå ut i hela regionen inom scenkonsten och musiken är viktiga, men att det i en lokal kontext i gles- och landsbygd många gånger kan vara ideellt verksamma och amatörer som upprätthåller delar av (eller hela) infrastrukturen för scenkonsten I detta avseende är det angeläget att regionen i kulturplanen är tydlig med gränsdragningar mellan vad som under planperioden är satsningar på professionell verksamhet och vad som är amatörverksamheter. Och hur offentliga resurser, både regionala, kommunala och nationella, samordnas och fördelas på bästa sätt för en långsiktighet i regionens professionella scenkonstutveckling, samt vilka avtalsenliga och skälliga ersättningsnivåer som gäller.			X		Detta hanteras i ordinarie budgetprocess i årliga verksamhetsplaner.
	7.2 Bild och form (s. 26-28)	Vi rekommenderar att den verksamheten kompletteras med ett resurscentrum för de professionella bild- och formkonstnärerna i länet (se nedan)			X		Se 6.3.2
	Resurscentrum för konst	utmärkt att det på sidan 22 står att "Möjligheten att införa ett Resurscentrum för bild och form ska utredas"			X		Endast kommentar. Föranleder ingen åtgärd.
	Utställningsmöjligheter	Vi tycker därför att det är mycket anmärkningsvärt att det, vad vi förstår, inte finns en enda utställningsarrangör för samtida bild- och formkonst med offentlig huvudman i länet. Sida 12 av 15 Vi rekommenderar att regionen satsar på att skapa en permanent konsthall dedikerad för samtidskonst...			X		Regionen saknar förutsättningar för detta i nuläget.
	MU-avtalet	Det är glädjande att det tydligt står i kulturplanen på sidan 28 att regionen följer Avtalet för medverkans- och utställningsersättning (MU-avtalet) och våra avtalsrekommendationer.... anslå medel till en MU-pott som öronmärks för skälliga arvoden till bild- och formkonstnärer som även ideella arrangörer kan ansöka om medel ur , något som kunde vara särskilt lämpligt just på grund av att det inte finns någon offentligt driven konsthall eller institution som visar samtidskonst i Jämtland Härjedalen			X		Det hanteras inom de årliga verksamhetsanslagen. Förslaget är dock intressant och ses över.
	Enprocentsregeln	När det byggs mycket i länet borde regionen överväga möjligheten att avsätta en del av de medel som genereras av enprocentsregeln till en pott för att finansiera offentlig konst i delar av regionen där det inte byggs lika mycket.			X		Om förslaget menar att regionen ska finansiera konstnärlig gestaltning som sker i kommunal eller privat bebyggelse så kan vi inte göra detta.
	Gestaltad livsmiljö	Vi vill tillägga att det är viktigt att lyfta fram att politikområdet gestaltad livsmiljö inte bara avser platsbunden konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och till-byggnationer utan även bör omfatta möjligheter för kultur- och föreningsverksamhet att hyra lokaler till rimliga priser, utrymme för mer tillfälliga eller experimentella konstnärliga uttryck och stöd till lokala konstaktörer.				X	Detta hanteras inom ramen för samverkansgruppen.
	Fotografi	... nämns fotografien som konstart och kulturytring i kulturplanen främst i ett kulturhistoriskt och musealt berättande perspektiv. Enbart på ett ställe i sin kulturplan lyfter Region Jämtland Härjedalen fotografi i ett nutida och skapande perspektiv och det är i relation till MU-avtalet. ...vi vill uppmärksamma regionen på att SFF har rekommendationer kring arvoden och prissättning att tillgå för regionens aktörer vid uppdrag och inköp av fotografiska bilder och verk, på samma sätt som KRO har för andra bildkonstområden. SFF uppmantrar Region Jämtland Härjedalen att ta in en yrkesfotograf i någon av de dialogfora som regionen har med det professionella kulturlivet.				X	
	7.3 Film och rörlig bild	Filmen har saknats hittills i planen och skulle behöva förankras tidigare i vision och vilja. Filmepool har nämnts vid namn men inte presenterats tidigare, vilket är anmärkningsvärt om det nu är ett regionalt resurscentrum för att stärka filmen! ... Vi saknar skrivningar som lyfter värdet av de mindre kvalitetsbiograferna , specifikt Folket Bio Regina i Östersund, som är den visningsarena regionalt som i särklass gör mest för filmen i Jämtland Härjedalen... Vi saknar över lag i planen skrivningar om rörlig bild i bredare bemärkelse... det är märkligt att spelkultur och den nya typen av digitala, interaktiva rörliga bilder som kulturell företeelse är så otroligt marginaliserad fortfarande. Regionens vill utveckla kultur för barn och unga men fortfarande är spelkulturen utanför utvecklingsarbetet.		X			Vi lägger till utvecklingsbehov av spelkultur under Breddat deltagande.

		Kommentar om Avsnitt 5. Civilsamhällets aktörer	Vi saknar omnämmande av arrangörer av filmvisning t ex biografer i planen, många andra områden finns med som exempel i den löpande texten, musik, scenkonst, litteratur men filmen saknas generellt i planen innan det obligatoriska avsnitt som kommer senare under verksamhet och som beskriver filmen i regionen.		X		Delvis tillagt under avsnitt 6.1.2
35	Föreningen Norden		Styrelsen för Föreningen Nordens Östersundsavdelning anser det är glädjande att remissutgåvan tar fasta på bred samverkan mellan region, kommuner, civilsamhälle och kulturskapare för att utveckla det regionala kulturlivet och få saker att hända. Föreningen Nordens styrelse lämnar synpunkter gällande de delar i remissutgåvan som berör Samverkan med omvärlden avsnitt 8.2 samt Kulturarv och kulturmiljö, avsnitt 7.5 . Generellt anser vi att kulturplanen kunde lyfta fram prioriterade utvecklingsområden även för dessa avsnitt under planperioden...			X	Endast kommentar. Föränleder ingen åtgärd.
		7.5 Kulturarv och kulturmiljö, Öka samverkan med civilsamhället som tydlig resurs för utveckling	I avsnitt 7.5 om kulturarv och kulturmiljö finns en bra beskrivning över länets kulturarvsinstitutioners och hembygdsrörelsens insatser, för ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.			X	Endast kommentar. Föränleder ingen åtgärd.
		Jämt-Trønderska historiedagarna	De Jämt-Trønderska historiedagarna har sedan 1956 genomförts i princip vartannat år i Jämtland eller Trøndelag. Ändamålet med dagarna är ett utbyte av erfarenheter och tankar om frågor som berör Jämtland Härjedalen och Trøndelag. Programmen för historiedagarna omfattar föredrag, samtal och utflykter på de teman av skilda slag som överenskommit av såväl professionella som amatörforskare. Dessa möten har besökts av ett varierande antal besökare genom åren och är öppna för alla intresserade. Fr o m 2008 har ett samarbetsavtal ingåtts och en gemensam programkommitté bildats för genomförandet. Programkommittén består av en representant för vardera parter: Föreningen Nordens Östersundsavdelning, Heimbygda (Jämtlands hembygdsförbund), Jämtlands läns lokalhistoriker och släktforskare (JLS), Foreningen Norden Trøndelag distrikt, Nord-Trøndelag historielag och Sør-Trøndelag historielag. De senaste Jämt-Trønderska historiedagarna genomfördes 2021 i Ragunda kommun med tema vattenkraften, flottningen och skogen. Kommande historiedagar genomförs augusti 2023 i Stjørdal med tema; spor fra fortida, arkeologi som bergkunst (hällristningar) og metallfunn.			X	Det finns flera viktiga arenor för det internationella arbetet, inte sällan bygger dessa på civilsamhällets eget arbete. Kulturplanen har inte för avsikt att lyfta enskilda arenor där regionen inte är samordnande.
		Föreningars enskilda arkiv	Arkivens samlingar blir i allt större grad tillgängliga genom digitalisering där även "föreningars enskilda arkiv" och "herrelösa arkiv" behöver hanteras för framtiden. En prioritering gällande hantering av dessa arkiv vore önskvärd.		X		Det framgår delvis av planen. Ett nytt utvecklingsbehov läggs till som avser att etablera en struktur för civilsamhällets dokumentation.
		8.2 Samverkan med omvärlden	Jämtland Härjedalen har ett mångårigt samarbete vad gäller kulturarv, historia och samhörighet med Norge som kan lyftas och förtydligas under avsnittet Samverkan med omvärlden.		X		Avsnittet utvecklas delvis i enlighet med förslaget.
		Fellesrådet – prioriterad samverkan med Trøndelag	Fint att remissunderlaget lyfter fram den nya gränskommittén Fellesrådet. Vi i styrelsen för Föreningen Norden Östersund vill understryka att kultur bör vara ett viktigt samarbetsområde när gränskommittén får fart på sitt samarbete.	X			Avsnittet kompletteras i enlighet med förslaget.
		Projekt Samspill– prioriterad samverkan med Trøndelag	Vi ser även gärna att det nya interregprojektet, Samspill (Samspel) , som beviljats anslag om drygt en miljon euro och där region JH och Trøndelags fylke samarbetar, ska beskrivas i kulturplanen			X	Enskilda projekt lyfts inte in kulturplanen då det kan förändras under planperioden.
36	Föreningsarkivet i Jämtlands län	Inspel till Kulturplan	Genom årsvisa avtal mellan föreningen och Regionen klargörs Föreningsarkivets uppdrag. I dessa avtal framgår att Föreningsarkivet har i uppdrag att bevara föreningars och enskildas arkiv. Av tradition gäller detta dock i praktiken endast enstaka enskilda arkiv utöver föreningars arkiv. Föreningsarkivet i Jämtlands län vill med anledning av ovanstående föreslå: Att Föreningsarkivet i Jämtlands län ges ett utökat uppdrag att vara ett lokalhistoriskt arkiv med ett generellt ansvar för enskilda arkiv i länet.		X		Förslaget tas i beaktande genom ett nytt utvecklingsbehov som avser att etablera en struktur för civilsamhällets dokumentation.